

**Sosialidemokraattisen
eduskuntaryhmän
toimintakertomus
vuoden 1999
valtiopäiviltä**

SUORA YHTEYS

EDUSKUNTAAN

Lukijalle

Vuosi 1999 oli eduskuntavaalivuosi. Vaalit pidettiin maaliskuun 21. päivänä. Sosialidemokraatit kärsivät vaaleissa tappion, mutta säilyttivät suurimman puolueen aseman. Ryhmän koko pieneni vaalien seurauksena 62 kansanedustajasta 51:een. Sosialidemokraattinen puolue sai yhteensä 22,9 prosentin ääniosuuden.

Vaalien jälkeisessä järjestäytymiskokouksessa valittiin ryhmän puheenjohtajiksi Erkki Tuomioja, Virpa Puisto ja Maija Rask.

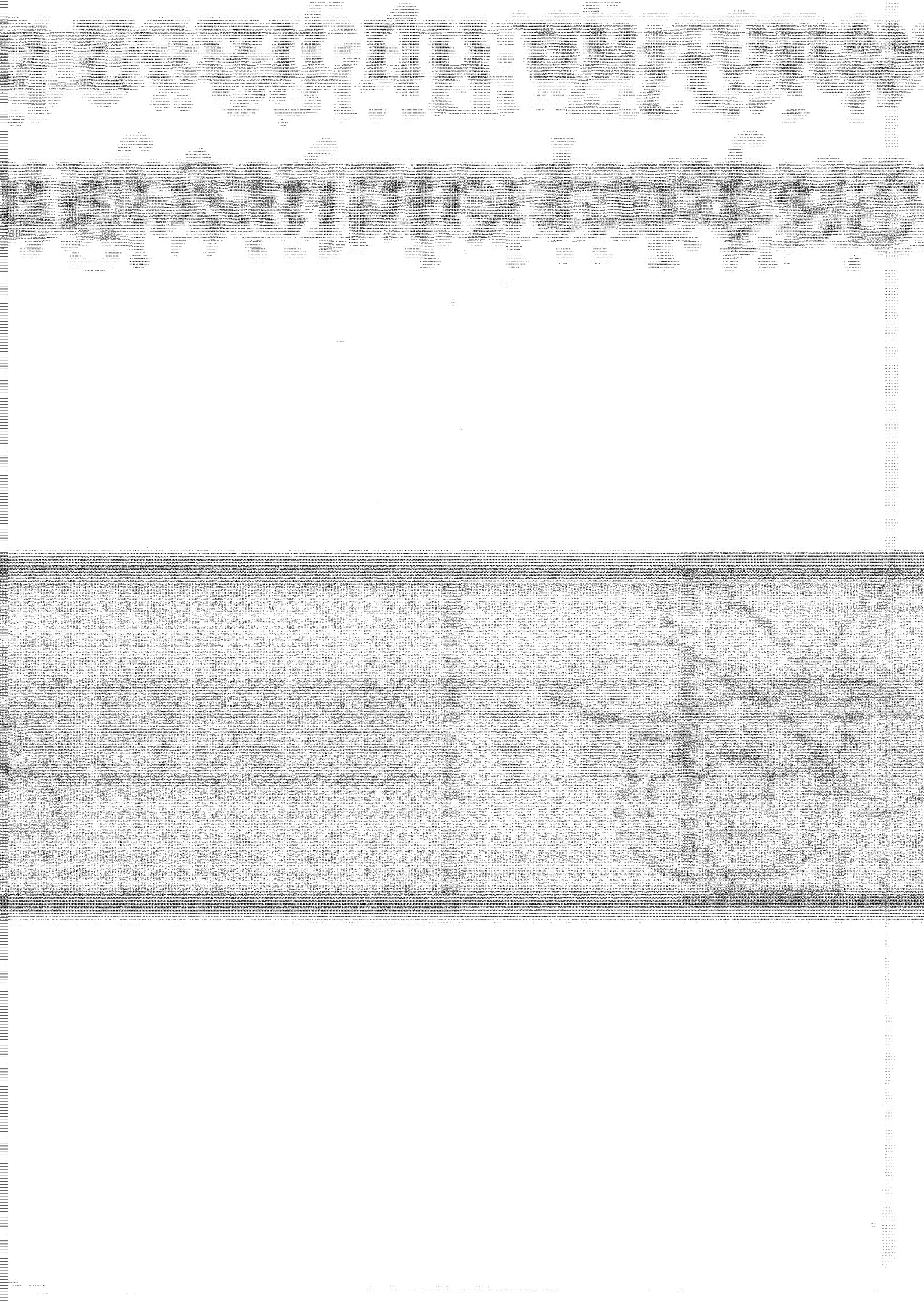
Hallituksen muodostajaksi nousi suurimman puolueen puheenjohtajana Paavo Lipponen. Ripeästi edenneiden hallitustunnustelujen ja neuvottelujen jälkeen syntyi Lipposen II hallitus. Sosialidemokraattien lisäksi hallitukseen tulivat kokoomus, ruotsalainen kansanpuolue, vasemmistoliitto ja vihreät. Uusi hallitus nimettiin 15.4.1999. Sosialidemokraattisen ministeriryhmän jäseniksi nimettiin Lipposen lisäksi kansanedustajat Tarja Halonen, Erkki Tuomioja, Maija Rask, Sinikka Mönkkäre ja Johannes Koskinen. Ryhmä joutui valitsemaan ministereiksi siirtyneiden ryhmän puheenjohtajien tilalle uudet henkilöt. Puheenjohtajaksi valittiin Antti Kalliomäki ja II varapuheenjohtajaksi Tarja Filatov.

Vaalien vuoksi eduskunnan kevätistuntoaika oli normaalia lyhyempi. Kevään tärkeimpiä asioita oli hallitusohjelmasta annetun tiedonannon käsittely sekä uuden perustuslain lopullinen hyväksyminen. Syysistuntokauden tärkein asia oli valtion talousarvioesitys vuodelle 2000. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä nosti kesäkokouksessaan tärkeimmiksi tavoitteiksi opiskelijoiden asumistuen korjaamisen sekä eläkeläisten korotetun sairausvakuutusmaksun alentamisen. Molemmissa asioissa saavutettiin hallituspuolueiden eduskuntaryhmien kesken käydyissä neuvotteluissa hyvä lopputulos. Eduskunnan tekemillä muutoksilla lisättiin budjetin menoja muutama sata miljoonaa markkaa.

Vuoden 1999 kesäkuussa oli myös europarlamenttivaalit. Ryhmän jäsenet osallistuivat omilla alueillaan vaalityöhön. Loppuvuoden työmäärää lisäsi lähestyvä presidentinvaali. Sosialidemokraattisen puolueen presidenttiehdokkaaksi nimettiin toukokuussa pidetyssä SDP:n 100-vuotispuoluekokouksessa ryhmämme jäsen, ulkoministeri Tarja Halonen. Myös tähän vaalityöhön ryhmä antoi oman mittavan panoksensa.

Eduskunnassa helmikuun 28. päivänä 2000

*Sisko Seppä
ryhmäsihteeri*

3. RYHMÄN JÄSENTEN EDUSKUNNAN VALIOKUNTAJÄSENYYYDET JA ERÄIDEN MUIDEN ELINTEN SOSIALIDEMOKRAATTISET JÄSENET

Suuri valiokunta

Varsinaiset:	Varat:
Kiljunen Kimmo (vpj)	Filatov Tarja
Olin Kalevi	Haatainen Tuula
Elo Mikko	Rahkonen Susanna
Skinnari Jouko	
Vehkaoja Marjatta	
Luhtanen Leena	
Kautto Tarja	

Perustustalokivaliokunta

Varsinaiset:	Varat:
Prusti Riitta (vpj)	Rahkonen Susanna
Hellberg Klaus	Kähkönen Lauri
Paasio Heli	
Seppälä Arto	
Filatov Tarja	

Lakivaliokunta

Varsinaiset:	Varat:
Vähänäkki Matti (vpj.)	Laitinen Reijo
Rahkonen Susanna	Hiltunen Rakel
Kanerva Erkki	
Rönni Tero	

Ulkoasianvaliokunta

Varsinaiset:	Varat:
Jaakonsaari Liisa (pj)	Backman Jouni
Kiljunen Kimmo	Karhu Saara
Kekkonen Antero	
Olin Kalevi	
Kalliomäki Antti	

Valtiovarainvaliokunta

Varsinaiset:	Varat:
Rajamäki Kari (vpj)	Peltomo Pirkko
Puisto Virpa	
Ranta Jussi	
Tykkyläinen Marja-Liisa	Juurola Ulla
Saarin Matti	Urpilainen Kari
Laitinen Reijo	Gustafsson Jukka

Valtiovarainvaliokunnan jaostot

1. Hallinto- ja tarkastusjaosto

Urpilainen Kari (jaostovast.)	
Tykkyläinen Marja-Liisa	Gustafsson Jukka (lisä.)

2. Turvallisuus- ja puolustusjaosto

Laitinen Reijo (jaostovast.)	
Puisto Virpa	Peltomo Pirkko (lisä.)

3. Verojaosto

Saarin Matti (jaostovast.)	
Juurola Ulla	Laitinen Reijo (lisä.)

4. Sivistys- ja tiedejaosto

Tykkyläinen Marja-Liisa (jaoston puh.joht.)	
Gustafsson Jukka	Saarin Matti (lisä.)

5. Maatalousjaosto

Rajamäki Kari (jaostovast.)	
Urpilainen Kari	Juurola Ulla (lisä.)

6. Liikennejaosto

Rajamäki Kari (jaoston puh.joht.)	
Ranta Jussi	Saarin Matti (lisä.)

7. Kauppa- ja teollisuusjaosto

Ranta Jussi (jaostovast.)	
Laitinen Reijo	Juurola Ulla (lisä.)

8. Sosiaali- ja työjaosto

Puisto Virpa (jaostovast.)	
Peltomo Pirkko	Urpilainen Kari (lisä.)

9. Asunto- ja ympäristöjaosto

Gustafsson Jukka (jaostovast.)	
Peltomo Pirkko	Ranta Jussi (lisä.)

Talousvaliokunta

Varsinaiset:	Varat:
Luhtanen Leena (pj)	Saarin Matti
Hellberg Klaus	Juurola Ulla
Kallio Reijo	
Huovinen Susanna	
Backman Jouni	

Hallintovaliokunta

Varsinaiset:	Varat:
Urpilainen Kari (valiok.vastaava)	
Juurola Ulla	
Hiltunen Rakel	Saarin Matti
Seppälä Arto	Koski Valto
Paasio Heli	

Sivistysvaliokunta

Varsinaiset:	Varat:
Gustafsson Jukka (vpj)	Paasio Heli
Karjalainen Tapio	Olin Kalevi
Tahvanainen Säde	
Kähkönen Lauri	
Viitanen Pia	

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Varsinaiset:
Rajamäki Kari (vpj)
Kähkönen Lauri
Lahtela Esa
Karjalainen Tapio

Varat:
Koskinen Marjaana
Wallin Harry

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Varsinaiset:
Vehkaoja Marjatta (pj)
Koski Valto
Karhu Saara
Haatainen Tuula
Koskinen Marjaana

Varat:
Seppälä Arto
Kanerva Erkki

Työasianvaliokunta

Varsinaiset:
Skinnari Jouko (pj)
Peltomo Pirkko
Haatainen Tuula
Lahtela Esa
Rönni Tero

Varat:
Koski Valto
Prusti Riitta

Liikennevaliokunta

Varsinaiset:
Vähänäkki Matti (valiok.vast.)
Mähönen Raimo
Karhu Saara Ranta Jussi
Wallin Harry
Kanerva Erkki

Varat:
Lahtela Esa

Puolustusvaliokunta

Varsinaiset:
Kekkonen Antero (valiok.vast.)
Kallio Reijo
Mähönen Raimo
Wallin Harry
Laitinen Reijo

Varat:
Kiljunen Kimmo
Vähänäkki Matti

Ympäristövaliokunta

Varsinaiset:
Kautto Tarja (valiok.vast.)
Viitanen Pia
Koskinen Marjaana
Huovinen Susanna
Hiltunen Rakel
Tahvanainen Säde

Varat:
Mähönen Raimo

Tulevaisuusvaliokunta

Varsinaiset:
Filatov Tarja (vpj)
Huovinen Susanna
Backman Jouni
Rahkonen Susanna
Koskinen Marjaana

Varat:
Olin Kalevi
Tahvanainen Säde

Tarkistajat

Varsinaiset:
Rahkonen Susanna
Seppälä Arto

Varat:
Rönni Tero
Huovinen Susanna

Pankkivaltuutetut

Puisto Virpa (supp. pank.valt.)
Kekkonen Antero

Vakuusrahaston valtuusto

Ranta Jussi
Urpilainen Kari

Kelan valtuutetut

Varsinaiset:
Peltomo Pirkko (vpj)

Rajamäki Kari

Koski Valto

Henk.koht. varat:
Koskinen Marjaana ja
Karhu Saara
Mähönen Raimo ja
Haatainen Tuula
Prusti Riitta ja
Seppälä Arto

Yleisradion hallintoneuvosto

Filatov Tarja (vpj)
Backman Jouni
Kallio Reijo
Olin Kalevi
Viitanen Pia

Eduskunnan tilintarkastajat

Varsinainen:
Saarinen Matti

Vara:
Juurola Ulla

Suomen Pankin tilintarkastajat

Varsinainen:
Saarinen Matti
Kuusiola Arto (KHT)

Varat:
Juurola Ulla

Valtiontilintarkastajat

Varsinaiset:
Urpilainen Kari (pj)
Mähönen Raimo

Varat:
Vähänäkki Matti
Prusti Riitta

Eduskunnan kirjasto

Varsinaiset:
Luhtanen Leena
Prusti Riitta

Varat:
Karhu Saara
Kanerva Erkki

4. RYHMÄN KOKOUKSET

Eduskuntaryhmä kokoontui vuoden 1999 aikana 42 kertaa ja työvaliokunta 44 kertaa. Työvaliokunnan kesäkokous pidettiin Vantaalla Königstedtin kartanossa tiistaina 20.7.1999 ja ryhmän kesäkokous Tampereella Työväentalon juhlasalissa torstaina 18.-19.8.1999.

5. KANSAINVÄLISET YHTEYDET

Pohjoismaiden Neuvoston, Euroopan Neuvoston ja ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan jäseninä olevat ryhmän jäsenet ovat mukana näiden elinten sosialidemokraattisissa ryhmissä. Lisäksi ryhmän edustajia osallistui eri puolella maailmaa pidettyihin kansainvälisiin seminaareihin.

SDP:n valtuuskunta Euroopan parlamentissa kutsuu sääntöjensä mukaan ryhmän edustajan vuosikokoukseensa.

Pohjoismaiden neuvosto

Varsinaiset:
Prusti Riitta (vast.)
Vähänäkki Matti
Skinnari Jouko
Kiljunen Kimmo
Haatainen Tuula

Varat:
Olin Kalevi
Paasio Heli
Huovinen Susanna
Backman Jouni
Rahkonen Susanna

Euroopan neuvosto

Varsinaiset:
Elo Mikko (pj)

Varat:
Kautto Tarja
Luhtanen Leena

ETYJ:n parlamentaarinen yleiskokous/ Suomen valtuuskunta

Varsinainen:
Kiljunen Kimmo

Vara:
Karhu Saara

SDP:n valtuuskunta Euroopan parlamentissa

Ulpu Iivari
Riitta Myller
Reino Paasilinna

Parlamenttien välisen liiton Suomen valtuuskunta (IPU)

Varsinainen:
Luhtanen Leena

Vara:
Skinnari jouko

6. RYHMÄN KANNANOTOT JA LAUSUNNOT

KANNANOTOT:

Työllisyys ja palvelut sosialidemokraattien ensisijaisina painotuksina budjetissa

SDP:n ministerit ja eduskuntaryhmän työvaliokunnan jäsenet keskustelivat tänään valtion vuoden 2000 talousarviosta. Sosialidemokraatit painottavat budjettikeskustelussa erityisesti työllisyyteen, palveluihin, koulutukseen ja verotukseen liittyviä kysymyksiä. Vuoden 2000 talousarvion on vahvistettava myös kestävä tulevaisuuspolitiikka.

kaa. Tämä tarkoittaa muun muassa vakaan talouspolitiikan jatkamista sekä koulutuksen ja elinkeinorakenteen kehittymisen tukemista.

Talousskasvun jatkuminen kohentaa työllisyyttä ja sosialidemokraatit haluavat jatkossakin taata riittävät voimavarat aktiivisiin työllistämistoimiin. On panostettava esimerkiksi työsuhteiden vakinaistamista edistäviin toimiin, työvoiman saatavuuteen, työvoiman koulutukseen, syrjäytymisen ehkäisyyn ja työssä jaksamisen huomioimiseen. Työllisyyden viime vuosien kohentumisen vuoksi on kiinnitet-

tävä entistä enemmän huomiota vaikeasti työllistettäviin ryhmiin.

Sosiaalidemokraattien tavoitteena on kestävä kuntapolitiikka, joka tarkoittaa esimerkiksi kuntien välisten erojen kaventamista ja julkisen palvelun tasapuolista tarjoamista. Sosiaalidemokraatit painottavatkin hallitusohjelman mukaisesti täysimääräisiä indeksitarkastuksia kuntien valtion-osuuksiin. Julkisen vallan järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveyspalvelujen on oltava kaikkien saatavilla ja niiden rahoitus on turvattava. Lisäksi sosiaali- ja terveyspuolen henkilökunnan työsuhteiden vakinaistaminen ja koulutus tukevat kestävää kuntapolitiikkaa. Lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon järjestämiseen on lisättävä voimavaroja.

Sosiaalidemokraattien päämääränä on varmistaa maksuttoman esiopetuksen käynnistäminen 1.8.2000. Esiopetuksen toteuttamiseen laajan mallin mukaisesti täytyy varata riittävät määrärahat opetusministeriön budjettiin. Julkisten rakennusten, esimerkiksi koulujen homeongelmien ratkaiseminen edellyttää uusia toimenpiteitä. Opiskelijoiden asumistukijärjestelmä on yhtenäistettävä hallitusohjelman mukaisesti ympärivuotiseksi.

Verotuspolitiikasta on rakennettava kokonaisuus, jonka puitteissa pääomavero nousee hallitusohjelman mukaisesti 28 %:sta 29 %:iin vuoden 2000 alussa. Työnteon verotuksen alentamista on jatkettava niin, että painopiste on pieni- ja keskituloloisissa ryhmissä. Veroratkaisuilla voidaan tukea mallittista sopimustoimintaa. Ansiotulonvähennyksen nostamisesta kunnille aiheutuvat verotulonmenetykset tulisi korvata hallitusohjelman mukaisesti.

SDP:n kansanedustajat kesäkokouksessaan Tampereella: Asuminen on perusoikeus

Kohtuuhintainen asuminen on ihmisen perusoikeus. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä kiirehtii kokonaisvaltaisia ratkaisuja kipeän asuntopulan helpottamiseksi ja asutuskatsuksia uhkaavan ylikumenemisen ja hintojen nousun hillitsemiseksi. Yleistä korkovähennyksen poistamista yksittäisenä asuntopoliittisena toimenpiteenä ryhmä ei hyväksy. Asuntopoliittista kokonaisratkaisua valmisteltaessa on selvitettävä korkovähennyksen rajaaminen vain omassa asumiskäytössä olevaan asuntoon.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää opiskelijoiden asumistukeen suunniteltuja leikkauksia kohtuuttomina ja esittää muille hallituspuoleille neuvotteluja opiskelijoiden asumistuen ympärivuotistamiseksi hallitusohjelman mukaan.

Sosiaalidemokraatit painottavat syksyn työmarkkinaratkaisujen onnistumisen tärkeyttä. Aiemmat tulopoliittiset ratkaisut ovat osaltaan turvanneet yhteiskunnallista vakautta, edistäneet suotuisaa talouskasvua ja uusien työpaikkojen syntyä.

Työllisyyskehitys on ollut myönteistä. Tästä huolimatta työllisyyden edellytysten parantaminen on edelleen yksi tärkeimpiä tavoitteita. Työllisyyden kannalta pienimpien työtulojen verotuksen keventäminen on välttämätöntä.

Mahdolliset verohelpotukset on kohdistettava pieni- ja keskitulolaisiin. Vaikeasti työllistettävät ryhmät vaativat jatkossakin erityisiä toimenpiteitä. Myös tämän vuoden työllisyysrahat on turvattava.

Eläkeläisten sairausvakuutusmaksujen alentamista on jatkettava hallitusohjelman mukaisesti.

Sosiaalidemokraattien ajama palvelujen turvaaminen helppottuu täysimääräisillä indeksitarkistuksilla kuntien valtionosuuksiin. Koska kuntien taloustilanne vaihtelee, on hyvä, että harkinnaavaraisia avustuksia korotetaan. Kuntien välisten erojen kaventamisesta ja mahdollisuuksista tuottaa peruspalveluja on jatkossa pidettävä huolta. Kuntatalouden kokonaisarvion yhteydessä on syytä arvioida myös kirkon yhteisöveron osuutta. Yhteisöveron jakopu-
ruse toimii suhdannepoliittisena tasajana.

Sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä on hyvä, että kunnallisten palvelujen kirjo laajenee myös maksuttoman lasten esiopetuksen käynnistytessä 1.8.2000.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan sosiaalidemokraattiset jäsenet: Eläkeläisten SAVA-maksujen alentamista jatkettava

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan sos. dem. ryhmä korostaa eläkeläisten SAVA-maksun alentamisen tärkeyttä. Tanaan hyväksymässä kannanotossaan ryhmä alleviivaa, että eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamista on jatkettava hallitusohjelman mukaisesti. Maksun alentamisen tulee koskea myös ensi vuotta.

Kannanotossaan ryhmä katsoo, ettei eläkeläisten korotus sairausvakuutusmaksun perimiselle ole enää perustetta. Eri väestöryhmien kohtelemiseksi yhtäläisesti ja oikeudenmukaisesti tulee ylimääräistä SAVA-maksua alentaa, ryhmä toteaa.

Alentamisesta tulee päättää viimeistään samassa yhteydessä kuin muistakin veroista ja maksuista tulopoliittisen kokonaisratkaisun yhteydessä päätetään.

Sdp:n eduskuntaryhmä: KOTIMAISSUUS JA TYÖPAIKATTURVATTAVALLEONIA-SAMPO -RATKAISUJA - Valtionyhtiöistä saatavat myyntitulot kohdistettava velanhoidon ohella myös koulutuksen ja kilpailukyvyn kehittämiseen

Leoniasampo -ratkaisussa on varmistettava yhtiön omistuksen kotimaisuus riittävällä tasolla, kuten myös valtion vaikutusvaltainen osallisuus omistajuudessa ja uuden yhtiön hallinnossa. Sosiaalidemokraatit edellyttävät, että samassa yhteydessä valmistellaan päätökset, joilla taataan Postin kyky täyttää sille kuuluvat palveluvelvoitteet. Leonian ja Postin henkilöstön asema on myös turvattava uudelleenjärjestelyissä. Lisäksi SDP:n eduskuntaryhmä edellyttää, että fuusion ja muiden mahdollisten toimialajärjestelyiden yhteydessä turvataan työeläkerahastojen varat ja toimintaedellytykset.

Soneran osakemyynti ja valtion osinkotulot Leonian ja Sammon yhdistyessä antavat mahdollisuuden hoitaa valtion velkaa ja kehittää kansallista innovaatiojärjestelmää sekä rapistuvaa infrastruktuuria maamme kilpailukyvyä edellyttämällä tavalla. Velanhoitomien väheneminen antaa mahdollisuuden lisätä määrärahoja kansalaisten kannalta tärkeisiin palveluihin ja kehittämishankkeisiin.

Hallituksen tulee pikaisesti käynnistää valmistelut vähintään kuluva vaalikauden mittaisen ohjelman luomiseksi ja sen resursoimiseksi erityisesti koulutuksen, tutkimuksen ja infrastruktuurin voimavaroihin. Hyvänä esimerkkinä tässä työssä on viime vaalikaudella toteutettu ja resursoitu Tutkimus & Kehitys -ohjelma, jonka avulla Suomi nostettiin kärkeksi tutkimuksen alueella ja edesautettiin näin merkittävästi uusien ja kestävien osaamisyöpaikojen syntyä maahamme.

Posti- ja pankkipalveluiden saatavuus varmistettava kaikille

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä edellyttää hallitukselta välittömiä toimenpiteitä posti- ja pankkipalveluiden saatavuuden varmistamiseksi koko maassa. Tämä edellyttää mm. jokaiselle kansalaiselle turvattavien postin peruspalveluiden kirjaamista postitoimintalakiin.

Postin toimintojen uudelleenjärjestelyt vaikuttavat henkilöstön tarpeeseen ja asemaan. Tarvittavat muutokset on tehtävä hyvässä yhteistyössä henkilöstön kanssa, välttämällä irtisanomiset.

Peruspalvelut mukaan lukien posti- ja pankkipalvelut ovat kaikille kansalaisille kuuluvia tietoyhteiskunnan perusoikeuksia. Niiden saatavuus on varmistettava lainsäädännöllisin toimin.

Eduskuntaryhmä edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti mahdollisuuden turvata postin palveluverkossa pankkipalveluiden tarjonta ja saatavuus myös tulevaisuudessa.

LAUSUNNOT:

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän lausunto Eduskunnan tiedotusstrategiatyöryhmän muistista

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä eduskunnan tiedotusstrategian luomista. Nykyistä aktiivisempi ja omaaloitteisempi tiedottaminen ovat tarpeen. Avoin ja demokratiaa vahvistava viestintästrategia kuuluvat nykypäivän parlamenttiin. Strategian perusperiaatteet kansalaisten tasavertaisuudesta taloudellisten, tiedollisten ja alueellisten erojen suhteen on hyvä läpikäyvä periaate. Eduskunnan tiedotuksessa saman tasa-arvoperiaatteen tulee koskea myös eri viestimiä.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää tiedotusstrategiatyöryhmän muistia pääpiirteiltään hyvänä ja kannattavana.

Sisäinen tiedotus huomioitava

SDP:n eduskuntaryhmä ihmettelee marssijärjestystä, jolla tiedotusstrategiaa on lähdetty työstämään. Ulkoisen tiedottamisen kehittämisen peruslähtökohta on se, että sisäinen viestintä toimii. Muistiossa on ilmeisen tietoisena valintana sivuutettu sisäinen tiedottaminen lähes kokonaan. Uuden viestintäyksikön tiedotustoiminta on lähes mahdotonta, jos tieto talon sisällä ei kulje yksiköstä toiseen.

SDP:n eduskuntaryhmän mielestä ulkoisen tiedottamisen kehittämisen rinnalla on parannettava myös sisäistä tiedotusta.

Tiedotusvastuu kuuluu kaikille

Eduskunnan tiedottamisen tulee olla avointa, ja kaikki toimijat ovat siitä vastuussa. Tulevissa ratkaisuissa pitää välttää tilanne, jossa viestintäyksikkö muodostuu päällystakiksi eduskunnan tiedottamiselle.

Esimerkiksi valiokuntien päätöksistä tiedottamisen pitäisi hoitua suoraan valiokuntien kautta. Jos kyseessä on vaikeaselkoinen asia, ulkopuolisen substanssiin perehtymättömän tiedottajan työ on lähes mahdotonta. Valiokuntien tiedottamisesta vastaa valiokuntaneuvos yhdessä puheenjohtajan kanssa. Ulkopuolisen avun tulee olla luonteeltaan enemmän teknistä kuin sisällöllistä.

Eduskunnan päätöksistä tiedottaminen ei ole yksiselitteistä. Yhteenvetojen ja lyhennelmien tekeminen on välttämätöntä, jotta oleellinen tieto nousee esiin. Mutta oleellisen tiedon valinta ei ole yksinkertaista asioissa, joissa poliittisella harkinnalla ja painotuseroilla on tilaa.

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä perusperiaate, jonka mukaan vastuu poliittisesta tiedottamisesta on ryhmillä ja edustajilla, on ehdottoman kannatettava. Viestintäyksikön tulee tarjota ryhmille ja edustajille tukea esimerkiksi viestimien tavoittamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Eri kohderyhmillä eri tarpeet

Muistio pohtii eri kohderyhmien tiedonsaantiin liittyviä tarpeita. Esimerkiksi internetyhteyksien helppokäyttöisyyttä painotetaan aivan oikein. Eri käyttäjäryhmät etsivät tietoa eri lähtökohdista. Virkamiehen tai peruskoululaisen kannalta toimivat ja helpot internetsivut ovat hyvin erilaiset. Verkköjärjestelmän kehittämisessä on otettava huomioon erillisinä koulujen demokratiakasvatukseen liittyvät tarpeet. Kohderyhmien tarpeita on käytännön ratkaisuissa pohdittava tarkkaan ja tunnustettava erilaisten tahojen erilaiset käyttötarpeet.

Ulkopuolisen ihmisen ensimmäinen kontakti eduskuntaan on useimmiten puhelinvaihe. Sen toimivuuteen ja sen luomaan julkiseen kuvaan on kiinnitettävä enemmän huomiota.

Tietotekniikka ei auta, jos se ei toimi

Suomi on tietoyhteiskuntakehityksen kärkimaita. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää ensiarvoisen tärkeänä, että eduskunnan atk-järjestelmä seuraa aikaansa,

alan kehitystä ja toimii. Eduskunnan tulee välittömästi saattaa atk-välineistönsä ja palvelunsa ajanmukaisiksi ja toimiviksi.

Eduskuntaryhmät ovat osa eduskunnan koko viestintäjärjestelmää. Ryhmät ovat kehittäneet omia www-sivujaan, mutta kehittämistyön esteeksi ovat usein nousseet tarpeettomat sisällölliset ja tekniset rajoitukset. Ryhmien sivujen sisällölliset ratkaisut ovat ryhmien itsensä vastuulla. Atk-yksikön tehtävänä on tukea ryhmien tarpeita teknisissä kysymyksissä.

Alueita palveleva entistä paremmin

Eduskunta palvelee hyvin eduskuntaan rekrytoituneita tiedotusvälineitä, mutta maakuntien viestimet ovat lähinnä STT:ltä saamiensa palvelujen varassa. Nykyinen internet-järjestelmä antaa alueiden tiedotusvälineille entistä paremmat mahdollisuudet seurata oman alueensa edustajien toimia eduskunnassa, mutta usein tämä palvelu tulee uutiskriteerien kannalta liian suurella viiveellä.

Internetsivujen idea on ajankohtaisuus. Erityisen merkittävien eduskuntakeskustelujen puheenvuorot pitäisi saada verkkoon reaaliaikaisesti.

Maakuntien viestimien palvelemiseksi tulisi etsiä uusia toimintatapoja. Eduskunta voisi esimerkiksi järjestää maakuntien tiedotusvälineille kohdennettuja tilaisuuksia, jotta vuorovaikutus olisi luontevampaa ja tietoa osattaisiin hakea oikea-aikaisesti ja oikeasta paikasta.

Maakuntien viestimien sekä erityisviestimien oikea-aikaista palvelua parannetaan varmasti laajemmilla tiedotejakeilla.

Uusiin resursseihin talousarviovaraus

Eduskunnan tiedotuksen parantamiseksi voidaan tehdä paljon kehittämällä eduskunnassa työskentelevien henkilöiden tiedotus- ja viestintävalmiuksia. Esimerkiksi internet-sivujen ja uusien viestintämuotojen kehittäminen ja ajanmukainen ylläpito edellyttää uudenlaista ja monipuolista osaamista.

Viestintäkulttuurin uudistaminen saattaa edellyttää koko viestintäorganisaation vahvistamista. Päätökset uusista viroista on kuitenkin tehtävä osana laajempaa kokonaisuutta. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä suhtautuu varauksellisesti yksittäisenä toimenpiteenä esitettyyn viestintäjohtajan viran perustamiseen, koska koko viestintästrategian kustannusarvioita ei ole esitetty. Ensisijaisena pidämme eduskunnan atk-palvelujen toimivuuden varmistamista sekä resurssien ajanmukaistamista.

Isätoimikunnan mietintöä koskeva lausunto

Isätoimikunnan on tarkastellut mietinnössään isän asemaa lapsen oikeuksien näkökulmasta. Lapsen aseman korostaminen on tärkeää tuettaessa perheitä kasvatustyössään ja isä vanhemman roolissaan. Isien mahdollisuuksia osallistua täysipainoisesti perhe-elämään on vahvistettava.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa isätoimikunnan esittämiä lainsäädännön muutoksia. Vanhempainrahakauden pidentäminen 25 vuorokaudella siten, että pidennyskys voi käyttää vain isä on kannatettava uudistus. On kuitenkin painotettava, ettei kyse ole loman pakollisuudesta vaan oikeudesta isyyyslomaan.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa isyyslain isyysolettaman ulottamista koskemaan myös avoliittoja.

Isätoimikunnan esittämät lainsäädännön muutokset avioerolapsen elatuksen osalta ovat kannatettavia. Toimikunnan esittämä selvitystyö siitä, miten lapsen oikeudelle kahteen arkanvhempana voidaan luoda reaaliset olosuhteet silloin, kun lapsi eron jälkeen asuu vuorotellen erillään asuvien vanhempien luona on käynnistettävä.

Myös tuomioistuinten kokoonpanon täydentäminen asiantuntijajäsenellä käsiteltäessä lapsen huoltoa, tapaamisoi-keutta ja elatusta koskevia asioita on kannatettavaa.

Isätoimikunta esittää myös joukon ehdotuksia, joilla kehitetään perheiden hyvinvointia ja parannetaan perhettä koskevia asioita ratkaisevien ja hoitajien henkilöiden ammattitaitoa.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa Isätoimikunnan ehdottamien tutkimus- ja kehittämishankkeiden käynnistämistä.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä kiirehtii hallitusohjelman mukaista perhevapaista johtuvien työnantajakulujen tasausjärjestelmää. Tasaus on välttämätön sukupuolten ja eri ikäisten työntekijöiden tasa-arvoisen työmarkkina-aseman turvaamiseksi.

Samaa sukupuolta olevien parisuhteiden virallistaminen tukee tasa-arvoa - Myös lapsen asema huomioitava

Oikeusministeriö on pyytänyt sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän lausuntoa työryhmän ehdotuksesta Laki ja samaa sukupuolta olevien parisuhteiden rekisteröinti.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä katsoo, että kysymystä samaa sukupuolta olevien parisuhteiden virallistamisesta on arvioitava erityisesti tasa-arvonäkökulmasta. Tasa-arvoon kuuluu myös seksuaalinen tasa-arvo. Tästä syystä myös samaa sukupuolta olevilla tulee olla mahdollisuus parisuhteen rekisteröinnillä parisuhteensa virallistamiseen.

Työryhmän vanhemmuutta koskevien kannanottojen osalta SDP:n eduskuntaryhmä korostaa lapsen edun huomioimista. Ryhmä katsoo, että parisuhteen rekisteröimistä koskevan lain osalta tulee vielä selvittää perheen sisäisen lapsen ottamisen mahdollistaminen. Tehtävät selvitykset eivät kuitenkaan saa viivästyttää parisuhteen rekisteröimistä koskevan lain aikaansaamista. Samaa sukupuolta olevien parisuhteen rekisteröinnin mahdollistavan lain säätämällä yhteiskunta tunnustaa samaa sukupuolta olevien mahdollisuuden arvon ja merkityksen suhteen osapuolille. Mahdollisuus parisuhteen rekisteröintiin tarjoaa

myös samaa sukupuolta oleville pareille mahdollisuuden viestiä ympäristölleen sitoutumistaan ja yhteenkuulumistaan.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää onnistuneena ja selkeänä työryhmässä omaksuttua ratkaisua siitä, että rekisteröidyn parisuhteen oikeusvaikutukset käyvät ilmi suoraan parisuhteen rekisteröintiä koskevasta laista. SDP:n eduskuntaryhmä kannattaa myös työryhmän ehdotusta siitä, että samaa sukupuolta olevien parisuhteen rekisteröinnin oikeusvaikutukset oikeudet ja velvollisuudet pääosin vastaavat avioliiton oikeusvaikutuksia.

Edellä mainitun perusteella SDP:n eduskuntaryhmä kannattaa työryhmän ehdotusta samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteen rekisteröinnin mahdollistavan lain säätämisestä.

Lausunto romaniasiain selvitysmiesten raportista

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän lausuntoa romaniasiain selvitysmiesten raportista Romanipolitiikan strategiat.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää merkittävänä sitä, että sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt romaniastian selvitystyön, jossa kiinnitetään huomiota Suomen romaniväestön nykyiseen asemaan ja siihen liittyviin ongelmiin.

Lainsäädännön tasolla, erityisesti perusoikeusuudistuksesta ja kansainvälisistä sopimuksista johtuen, romaniväestön asema on turvattu. Käytännössä tässä ei kuitenkaan ole vielä onnistuttu. Tältä osin sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä yhtyy selvitysmiesten näkemykseen siitä, että romaniväestön tasa-arvoisen aseman turvaamiseksi tarvitaan edelleen lainsäädännön lisäksi aktiivisia hallinnollisia toimenpiteitä.

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä Suomen romanipolitiikan lähtökohdaksi on entistä selkeämmin otettava romanien kaksikulttuurisuus. Romaneilla, niin kuin muillakin vähemmistöillämme, tulee olla mahdollisuus oman kulttuurisen identiteetin ylläpitoon. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä korostaa sitä, että romanikulttuurilla on merkitystä myös romaniväestön syrjäytymisen ehkäisemisessä.

Suomen romaniväestön taloudellis-sosiaalinen asema on edelleen varsin heikko. Merkittävimmät tähän vaikuttavat tekijät ovat romaniväestön heikko koulutustaso sekä yleinen ennakkoluuloisuus sekä suoranainen syrjintä.

Koulutuksen merkitys romanien sosioekonomiselle asemalle on keskeinen. Erityisesti työelämään osallistumisen kannalta koulutuksen merkitys on huomattava. Tulevaisuuden työmarkkinoilla osaamisen merkitys entisestään korostuu. Tältä osin sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä yhtyy selvitysmiesten näkemykseen sekä kouluikäisten että jo aikuisikään ehtineiden romanien koulutustason nostamisen tärkeydestä.

Romaniasiain neuvottelukunnan merkitys romaniväestön aseman parantamiseksi on merkittävä. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä neuvottelukunnan mahdollisuudet työskennellä tehokkaasti on jatkossakin turvattava. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa selvitysmiesten esitystä neuvottelukunnan aseman turvaamisesta lainsäädännön tasolla. Samassa yhteydessä tulee myös arvioida sitä, onko neuvottelukunnan siirtäminen jonkin muun ministeriön kuin sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen perusteltua.

Myös neuvottelukunnan toiminnan riittävään resurssointiin tulee kiinnittää huomiota. Kuntakohtaisen romaniyhdyshenkilön nimittämistä ja alueellisten romaniastianneuvottelukuntien vakinaistamisen tarpeellisuutta tulee sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä vielä selvittää.

7. RYHMÄN ALOITTEET JA KIRJALLISET KYSYMYKSET

Lakialoitteita ryhmämme jäsenet tekivät toimintavuoden aikana 37, talousarvioaloitteita 147 ja lisätalousarvioaloitteita 2 sekä toivomusaloitteita 110. Kirjallisia kysymyksiä sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kansanedustajat tekivät 204 kappaletta. Aloitteet ja kirjalliset kysymykset ovat luettavissa [www-sivuilla www.sdp.fi/eduskunta](http://www.sdp.fi/eduskunta).

8. RYHMÄPUHEENVUOROT ERI KESKUSTELUISSA

Hallitus antoi eduskunnalle vuonna 1999 neljä selontekoa ja yhden tiedonannon. Budjetista käytiin normaalit palaute- ja lähetekeskustelut. Oppositio teki kuluneen vuoden aikana yhden välikysymyksen.

Ryhmäpuheenvuoron pitivät seuraavat sosialidemokraattiset edustajat: Erkki Tuomioja, Maija Rask, Johannes Koskinen, Antti Kalliomäki (3 kertaa), Mikko Elo, Riitta Prusti, Liisa Jaakonsaari (2 kertaa) Pia Viitanen, Pirkko Peltomo, Leena Luhtanen, Kari Urpilainen ja Kari Rajamäki. Seuraavassa osa ryhmäpuheista kokonaisuudessaan ja osa tiivistelmänä. Kaikki ovat kokonaisuudessaan luettavissa ryhmän kotisivulta www.sdp.fi/eduskunta kohdasta ryhmäpuheet.

8.1. Pääministerin ilmoituksesta käyty eduskuntakeskustelu, ryhmän puheenjohtaja Erkki Tuomioja (12.1.1999)/koko puhe:

Ministeri Auran ero sen jälkeen kun ilmeni pääjohtaja Vennamon salanneen oleellista tietoa oli hänen oma ratkaisunsa eikä ryhmämme ainakaan tällä esitetyllä perusteella olisi sitä edellyttänyt. Mutta Auran virheeksi jää Vennamon osakeannissa saaman erityiskohtelun hyväksyminen vaikka se ei sisältynyt hallituksen päätökseen eikä julkistettuihin antiehtoihin.

Kysymyksiä on herättänyt myös annin hinnoittelu. Kun meillä syksyllä ei ollut pohjaa eduskunnassa arvostella hallituksen ratkaisua on turhaa jälkiviisautta tehdä sitä nytään. Sen sijaan perusteltu kysymys on, mikä oli käytetyn konsultin osuus asiaan. Valiokuntien on saatava selvitys siitä, miten ja kenelle Merrill Lynch on määräysvaltansa alaiset osakkeet ohjannut.

Soneran antiin ei ilmeisesti ole liittynyt mitään lainvastais- ta. Sekin mikä on sopimatonta näyttää jääneen vähäiseksi sen rinnalla, miten esim. Cultorin johto optioillaan menet- teli juuri ennen yhtiön tulosvaroituksen julkistamista.

En totea tätä Sonera-virheiden vähättelemiseksi vaan muistuttaakseni että röyhkeimmät esimerkit kapitalismin rujoa todellisuutta edustavasta anti- ja optioahneilusta eivät suinkaan löydy valtionyrityksistä.

Yritysten hyvästä hoidosta kannattaa maksaa johdolle kunnollista tulokseen suhteutettua palkkaa. Miljoonaoptiot eivät kuitenkaan ole järjestellessä yhteydessä yritysten menestykseen. Optioahneilu ja johdon palkitseminen lyhytaikaisten kurssivaihtelujen perusteella ei ole eettisesti terveellä eikä taloudellisesti kestävällä pohjalla. Oikea tapa palkita hyvästä tuloksesta ovat koko henkilöstöön ulottuvat järjestelyt, kuten henkilöstörahasot ja bonuspal- kat.

Optioita hyväksyttävämpänä voi pitää johtajien sitomista yrityksiinsä osakeomistuksen kautta. Yksityistettäessä ensisijainen kohde tulee olla koko henkilöstö. Johdon "sitouttaminen" kuulostaa erityisen irvokkaalta, kun sama- aikaisesti työmarkkinoilla pienipalkkaisista halutaan tehdä kertakäyttötavaraa.

Vastaisuudessa yhteisen kansallisuusomaisuuden käsittelyyn on suhtauduttava huolellisemmin. Yksityistämistä on arvioitava hyvin tarkkaan. Valtion omistajapolitiikkaan kuuluu paitsi yksityistäminen myös mahdollisuus tehdä uusia sijoituksia.

Omistajapolitiikan keskittäminen on paikallaan jolloin luonteva vaihtoehto on kauppa- ja teollisuusministeriö. On myös arvioitava yhtiöiden hallitusten ja hallintoneu- voston tehtäviä. Omistajavalvonnan välineinä niillä on oltava riittävä valta ja vastuu. Emme tee mitään hallinto- neuvostoilla joiden puheenjohtaja on yhtä ulkona yhtiönsä asioista kuin Sonerassa.

Monet syyt valtionyritysten olemassaoloon ovat menettä- neet merkitystään. Mutta julkinen omistus voi olla enää ainoita keinoja varmistaa riittävä suomalaisuus elinkei- noelämän keskeisillä aloilla. Koska Suomessa on hyvä olla edes yksi kohtuullisen kokoinen suomalaispankki on Leonia säilytettävä valtion omistuksessa. Myös Fortum ja Sonera toimivat sellaisilla aloilla, että valtion on varmis- tettava niiden kotimaisuus.

Ulkomaiset sijoittajat ovat tervetulleita mutta he eivät saa murentaa vahvojen työmarkkinajärjestöjen arvokasta yhteistyötä jossa molemmiin puolin tupo-pöytää on istunut ihmisiä, joita yhdistää halu Suomen kansantalouden me- nestyksen varmistamiseen. Tämä vaarantuu, jos työnanta- jaedustajat ovat vain ulkomaisten sijoittajien palkkarenke- jä, joilla ei ole vastuuta eikä erityisintressiä Suomen menestykseen.

8.2. Kuntoutusselonteon palautekeskustelu, ryhmän II varapuheenjohtaja Maija Rask (27.1.1999)/lyhenne:

-Kuntoutus on yhteiskunnallinen investointi. Se on tuotta- vaa toimintaa, ei kuluerä. Suomi on kansainvälisissä yh- teyksissä arvostettu kuntoutuksen asiantuntija, sanoi kansanedustaja, sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän II varapuheenjohtaja Maija Rask.

Kuntoutuksen onnistumiseen vaikuttaa ratkaisevasti ter- veydenhuoltohenkilökunnan koulutus. osiaali- ja ter- veydenhuollon koulutuksessa kuntoutus on otettu osaksi kaikkea koulutusta. Lähihoitajakoulutuksessa kuntoutusta on lisätty kaikkiin suuntautumisvaihtoehtoihin, mikä on Raskin mielestä erittäin hyvä uudistus. - Erityinen kuntou- tuksen suuntautumisvaihtoehto puuttuu kuitenkin koko- naan, eli entisiä kuntohoitajia vastaavia ammatti-ihmisiä ei enää valmistu. Hierojien ja fysioterapeuttien väliin tarvi- taan edelleen lähihoitajaa, joka on suuntautunut opinnois- saan kuntoutukseen, Rask huomautti.

Pidämme tärkeänä, että lähihoitajakoulutukseen lisätään kuntoutuksen suuntautumisvaihtoehto 1.8.1999 alkaen, jolloin lähihoitajakoulutusta uusitaan ja koulutus pitenee

kolmeen vuoteen. Kannattamme myös kuntoutuksen professuurin perustamista Suomeen, Maija Rask linjasi sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän kantaa.

Rask on huolestunut lasten psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen riittämättömyydestä. - Mielenterveyden ongelmista kärsivillä lapsilla ja nuorilla on viipymättä voitava tarjota lasten psykiatriaan erikoistunutta hoitoa ja kuntoutusta, hän vaati. Veteraanikuntoutus on itsenäisen selviytymiseen tähtäävää toimintaa. Nykyinen hallitus on huolehtinut erityisen hyvin sotiemme veteraanien asemasta. Suomen itsenäisyyden 80. juhluvuoden projekti toteuttaa merkittäviä uudistuksia sekä veteraanien kuntoutuksessa että asumisololoissa. Tavoite on tukea ikääntyvien veteraanien itsenäistä selviytymistä omassa kodissa. Tällä hetkellä veteraanien keski-ikä on 78 vuotta.

Veteraanien kuntoutuksen kautta Suomeen on kehittynyt valtava määrä kuntoutustietoa. Tulevina vuosina veteraanien kuntoutuslaitoksissa vapautuu voimavaroja hoitaa muitakin asiakkaita.

- Sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä veteraanikuntoutuksesta vapautuvia resursseja tulee jatkossa käyttää 65 vuotta täyttäneiden sekä vaikeasti vammaisten henkilöiden kuntoutukseen. Kyse on noin 1,5 miljardin markan ja korkeatasoisen osaamisen resurssista, totesi Rask.

8.3. Hallituksen esitys uudeksi Suomen Hallitusmuodoksi, perustuslakivaliokunnan varapuheenjohtaja Johannes Koskinen (2.2.1999)/lyhenne:

Itsenäisyyden alussa, vuoden 1919 hallitusmuotoa säädettäessä sosiaalidemokraattien vaikutusmahdollisuudet olivat kansalaissodan jäljiltä alamaissa. Se näkyi lukuisina pidäkkeinä, jotka silloinen porvarillinen enemmistö kirjoitti rajoittamaan kansan valitseman eduskunnan valtaa. Tiukat määräänemistösäännökset, leppäämäänjättämismahdollisuus, sekä presidentin laajat valtaoikeudet myös lainsäädäntövallan puolella jäivät sitten elämään kolmen sukupolven ajaksi. Portit valtiósäännön osittaisen uudistamisen tieltä aukenivat vasta presidentti Koiviston kaudella. Koivisto oli aloitteellinen niiden käytännössä havaittujen epäkohtien poistamisessa, jotka selvästi rajoittivat normaalia parlamentaarista demokratiaa. Presidentin valtaoikeuksia rajoitettiin eduskunnan hajoittamisessa ja ministerien erottamisessa toimestaan. Presidentin vaalitapaa uudistettiin kahteen otteeseen ja samalla valtiokäytännössä presidentti rajasi aktiivisen vallankäyttönsä alaa valtion päämiehen tehtäviin, ulkopoliittikan johtamiseen ja siitä huolehtimiseen, että maassa on toimiva enemmistöhallitus. Lopullisesti reitti kokonaan uuden perustuslain kirjoittamiseen selkeni, kun leppäämäänjättämisestä luopuen voitiin siirtyä ns. enemmistöpärlamentarismiin ja perusoikeus uudistus toteutettiin. Sosiaalidemokraattien esityksestä eduskunnassa ja sen perustuslakivaliokunnassa otettiin vuonna 1994 tavoitteeksi, että vuonna 2000 Suomen nykyiset perustuslait on koottu yhtenäisen Suomen hallitusmuotoon ja tätä varten valtioneuvoston tulee käynnistää valtiósäännön uudelleen kirjoittamistyö. Asia otettiin Lipposen hallituksen ohjelmaan ja on nyt toteutumassa tavoitteen mukaisesti. Vaikka valtiósäännös yllmän vallan painopistettä siirretään eduskunnan ja sille vas-

tuunalaisen hallituksen suuntaan, Suomen tasavallan presidentille jää merkittäviä valtaoikeuksia 1.3.2000 jälkeenkin. Presidentti on uudistuvan valtiósäännön mukaan valtion päämies ja puolustusvoimien ylipäällikkö, hän johtaa ulkopoliittikkaa yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa, vahvistaa lait ja päättää merkittävistä nimityksistä, voi armahtaa ja vaikuttaa hallituksen päätösten sisältöön.

Yksinvaltaa kuitenkin kavennetaan merkittävästi. Maan ulkopoliittikan johtamisessa edellytetään yhteistyötä - yhteisten linjojen vetämistä - presidentin, ulkoministerin ja muun hallituksen kesken. Puolustusvoimien johtamisessa, ns. sotilaskäskyasioissa esittely kulkee edelleen puolustusvoimien komentajalta presidentille, mutta jatkossa vaaditaan ministerin myötävaikutusta ja kattavaa lähtökulkua maan hallitukseen päin. Koiviston kaudesta lähtien hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta valiokunnasta on jo rakennettukin presidentin ja asianomaisten ministerien vuorovaikutuksen kanavaa

8.4. Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle 15.4.1999 nimitetyn pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen ohjelmasta, ryhmän puheenjohtaja Antti Kalliomäki (15.4.1999)/lyhenne:

LIPPOSEN II HALLITUKSELLE SOSIALIDEMOKRAATTIEN VAHVA TUKEI

Eduskuntaryhmänä aiomme siis tehdä työtä ja tulosta sillä mielellä, että tukemamme hallitus menestyy tomissaan, totesi Kalliomäki. Hän sanoi uskovansa, että työtä ja tulosta tehden torjutaan myös jatkossa tehokkaimmin porvarihallituksen vaara seuraavien vaalien jälkeen. Hän muistutti, että sosiaalidemokraattien politiikassa nykypohjan ohella myös punamulta, kansanrintama tai sinipuna ovat luonteivia vaihtoehtoja puhtaalle porvarihallitukselle.

Paavo Lipposen toinen hallitus nojaa ohjelmassaan talouspolitiikan osalta pitkälti edeltäjänsä linjaan pyrkien jatkaamaan yhteistyön ja laajan luottamuksen tiellä. Valtiontalouden ja työllisyyskehityksen tavoitteet ovat kunnianhimoisia. Kolmikannan toimivuus koetellaan jo tämänkin hallituksen ja eduskunnan alkutaipaleella.

Hallituksen talouspolitiikan päätavoite on - niin kuin pitääkin - työllisyyden parantaminen. Viime vaalikaudella syntyi onnistuneen politiikan seurauksena lähes 200 000 uutta työpaikkaa. Tähän samaan on päästävä myös tällä vaalikaudella. Sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä tavoite on yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon vaatimusten mukainen. Annamme sille kaiken tukemme, sanoi Kalliomäki. Talouspolitiikan yleinen linja, rahoitusmarkkinoiden vakaus ja alhainen korkotaso luovat lähtökohteisesti kotimarkkinoiden työllistävyydelle otolliset olosuhteet. Lisäksi elinkeinopolitiikalla vahvistetaan työllistävien pk-yritysten asemaa.

Käsittelyssä olevassa hallitusohjelmassa on aivan oikein lähdetty ajamaan sellaisia kansainvälisiä toimia, joilla puhtaasti spekulatiivisia pääomaliikkeitä kyettäisiin hillitsemään. Tehtävä ei ole helppo, mutta Suomella on mm. EU:n puitteissa mahdollisuudet edistää asiaa. Pääomaliikkeiden perinteinen sääntely ei liene nykyoloissa mahdol-

lista, mutta keinot keksitään, kun vain yhteistä tahtoa riittää. Sosialidemokraatit odottavat hallitukselta aloitteellisuutta asiassa, sanoi Antti Kalliomäki.

Hallitusohjelman mukaisesti valtionyhtiöiden osakkeiden myynnistä päätetään tapauskohtaisesti eduskunnan myöntämän valtuuksin. Myyntituloja ohjataan ensisijaisesti valtionvelan lyhentämiseen, mutta tärkeää on myös se, että turvataan saavutetun tutkimus- ja kehitystyön menotaso. Suuriväroven avaus on se, että yksityistämisestä saatavilla tuloilla vahvistetaan Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintaedellytyksiä samalla, kun sen toimialaa laajennetaan. Näin hallitusohjelma avaa oven entistä aktiivisemmalle omistajapolitiikalle ja osoittaa välineen sille, että valtio voi olla teollisuuspolitiikan kentällä myös ostan roolissa.

Suomen ja suomalaisten tulevaisuus on kuitenkin vahvasti riippuvainen myös osaamisesta, kyvystä hyödyntää osaamista ja kyvystä luoda uusia innovaatioita. Muun koulutuksen tehostamisen lisäksi esiopetuksen toteuttaminen on tässä mielessä tärkeää. Vahvistuvan valtiontalouden kautta on valtion omaisuuden myynnistä siis yhteys laajemminkin toimivaan hyvinvointipolitiikkaan. Näissä asioissa sosialidemokraatit odottavat hallituskumppaneilta tulevaisuuteen katsovampaa otetta kuin tähän mennessä on koettu.

Tieteen huippuyksiköt, joilta niin paljon odotetaan, ovat kuin lastuja laineilla, jos ympäristötekijät eivät ole kunnossa. Koulutustason noston on ulottuvaa koko väestöön ja kaikille alueille, muuten uuden teknologian mahdollisuudet ja tieto-taito valuvat hukkaan. Myös tulonjaon oikeudenmukaisuus on otettava tässä yhteydessä esille.

Työn ensisijaisuuden lisäksi hallitusohjelman toinen merkittävä sosiaalipoliittinen linjaus on köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisy. Tämäkin on sosialidemokraateille megaluokan asia. Ratkaisuja luvataan hakea mm. pitkäaikaisyttyöttömien, mielenterveys- ja päihdeongelmaisten, ylivelkaantuneiden sekä heidän perheidensä elämänhallinta- ja toimeentulo-ongelmiin. Näin on hyvä. Eduskuntaryhmänä olemme valmiit panemaan itsemme likoon näiden tavoitteiden puolesta.

Hyvinvointipolitiikan ydintä ovat sosiaali- ja terveyspalvelut. Hallitusohjelmassa korostuu palveluiden saatavuus ja laatu. Suomalaiset hoiva- ja hoitotyöntekijät ovat alansa huippuosajia. Mikäli heillä on käytössään edes kohtuulliset resurssit, ovat palvelutkin laadukkaita. Hallitusohjelman laupaus pysyvien työsuhteiden lisäämisestä sosiaali- ja terveydenhuollossa on tärkeä askel oikeaan suuntaan ja osoitus tahdosta turvata palveluiden laatu. Lähes koko 90-luvun jäissä ollut tutun hammashuollon ulottaminen koko väestöön toteutetaan tulevalla hallituskaudella. Uudistus tapahtuu vaiheittain ja kustannusneutraalisti, mutta päätös on odotettu ja tervetullut, totesi Kalliomäki.

8.5. Euroopan neuvoston Suomen Valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 1998, kansanedustaja Mikko Elo (18.5.1999)/lyhenne:

EUROOPAN NEUVOSTO EDISTÄÄ DEMOKRAATTISTA VAKAUTTA

Kansanedustaja **Mikko Elo (sd)** käytti tänään sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuoron eduskunnan keskustelussa Euroopan Neuvoston toiminnasta. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä korostaa Euroopan Neuvoston merkitystä demokraattisen vakauden edistämiseksi. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä korostaa ihmisoikeuksien, poliittisen demokratian ja markkinatalouden yhteenkuuluvuutta. Markkinatalous ei voi toimia inhimillisesti ja oikeudenmukaisesti ilman ihmisoikeuksia ja demokratiaa. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä painottaa erityisesti kansalaisten valitsemien parlamenttien merkitystä demokratian toteuttamisessa. Kansallisilla parlamenteilla on oltava todelliset mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon ja päätösten toteuttamisen valvontaan. Samalla on tärkeää pitää huolta siitä, että kansalaisten luottamus demokraattiseen järjestelmään säilyy kaikissa olosuhteissa.

Euroopan Neuvoston työssä korostuvat ns. pehmeät arvot. Se saattaa olla osaltaan syynä siihen, että Euroopan Neuvosto on vähemmän tunnettu kuin Euroopan Unioni tai Nato. Kuitenkin Euroopan Neuvosto on tehnyt merkittävää työtä viiden vuosikymmenen ajan monilla eri sektoreilla: ihmisoikeus- ja demokraatiakysymyksissä, kulttuurissa, koulutuksessa, tieteessä, teknologiassa sekä sosiaali- ja ympäristöasioissa.

Socialidemokraattinen eduskuntaryhmä korostaa sosiaalisesti oikeudenmukaisen Euroopan rakentamista. Kaikkien eurooppalaisten sosiaaliset oikeudet on turvattava nykykaistamalla ja ratifioimalla Euroopan Neuvoston sosiaalisen peruskirja. Euroopasta on tehtävä maanosa, jonka kaikille asukkaille turvataan siedettävät elinolosuhteet.

Euroopan Neuvoston roolin tulee korostua entisestään myös ympäristöasioissa. On syytä selvittää mahdollisuudet koko Euroopan käsittävään ympäristötutkimustoimen perustamiseen Euroopan Neuvoston yhteyteen, kuten mm. eduskunnan keskustelussa on esitetty.

8.6. Lepäämässä olevan perustuslakiehdotuksen hyväksymistä koskeva käsittelyssä eduskunnassa, perustuslakivaliokunnan varapuheenjohtaja Riitta Prusti (1.6.1999)/koko puhe:

UUSI PERUSTUSLAKI TURVAA PERUSOIKEUDET JA VAHVISTAA KANSANVALTAA

Kansanedustaja, perustuslakivaliokunnan varapuheenjohtaja Riitta Prusti (sd) käytti sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuoron perustuslakikeskustelussa tänään eduskunnassa.

Suomen perustuslain takaamat perusoikeudet ovat kehittyneet hyvään ja sosialidemokraattien toivomaan suuntaan. Jo kuluvan vuosikymmenen puolivälissä Hallitusmuotoon tehtiin kattava perusoikeusuudistus. Perinteisiä vapausoikeuksia uudistettiin tasa-arvon ja kehittyneiden ihmisoikeusperiaatteiden mukaisesti.

Aiempi Hallitusmuodon viides pykälä asetti kansalaiset yhdenvertaisiksi lain edessä. Uusi muotoilu esittää yhdenvertaisuuden laajemmin: se ei rajoitu lainkäyttöön tai viranomaistoimintaan, vaan siihen sisältyy sukupuolten ja sukupolvien tasa-arvo. Perusoikeusajattelussa on siirrytty kansalaisuuden mukaan määräytyvistä oikeuksista yleisiin ihmisoikeuksiin: Suomen on turvattava myös täällä asuvien ulkomaalaisten perusoikeuksia ja kannettava vastuuta ihmisoikeuksista myös maailmanlaajuisesti.

Perusoikeusuudistuksessa poistettiin näennäinen vastakainasettelu perinteisten vapausoikeuksien ja taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien väliltä. Perustuslain turvaamat sosiaaliset oikeudet antavat oikeutta yksilöille ja valtion viranomaiset voidaan velvoittaa niiden toimeenpanemiseen.

Paavo Lipposen ensimmäisen hallituksen aikana perustuslakiesityksen valmistelu alkoi virkamies- ja asiantuntijatyöryhmässä vuonna 1995. Hyvä valmistelu ei estänyt perustuslakiesityksen parantamista entisestään sen tultua eduskuntaan. Täällä tehdyistä muutoksista tärkein oli hallituksen muodostamisen uudistaminen. Aiemmin presidentti johti hallituksen kokoamista, nimitti ministerit ja vasta sitten hallituksen luottamus mitattiin eduskunnassa. Uuden perustuslain mukainen järjestely on selvästi eduskuntavetoisempi.

Suomi on uuden perustuslain mukaan parlamentaarisesti hallittu maa. Presidentin vaali ei ole enää pitkään aikaan ollut hallitusvaali. Nyt muutos kirjataan selkeästi perustuslakiin. Vaikka valtiosäännössä ylimmän vallan painopistettä siirretään eduskunnan ja sille vastuunalaiselle hallitukselle, Suomen tasavallan presidentille jää merkittäviä valtaoikeuksia.

Uudessa perustuslaissa presidentin ulkopoliittinen toimivalta jää yhä keskeiseksi. Presidentin on osattava vetää ulkopoliittikan linjoja yhdessä hallituksen ja ulkoministerin kanssa. Hallituksen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päätöksenteon muodot pysyvät monelta osin entisellään. Uuden presidentin on oltava Martti Ahtisaaren ja muiden edeltäjiensä tapaan ulkopoliittikan osaaja, Suomen kansainvälisen aseman turvaaja ja aloitekyvyllään kotimaansa kansainvälisen vaikutusvallan lisääjä.

Uudistuva valtiosääntö ei poista tasavallan presidentiltä hänen keskeistä yhteiskunnallista asemaansa tai arvovaltaansa. Tasavallan presidentti on puolustusvoimien ylipäällikkö, hän vahvistaa lait ja päättää merkittävistä nimityksistä ja hän käyttää valtaa armahdusasioissa. Tasavallan presidentti voi edelleen käyttää poliittista puhevaltaa: hän voi vaikuttaa hallituksen päätösten sisältöön ja hän voi ohjata yhteiskunnallista keskustelua.

Tärkeää on eri poliittisten ryhmien keskinäinen yksimielisyys: perustuslain muuttamisen määränemmistövaati-

mukset estävät laajapohjaistakin hallitusta uudistamasta perustuslakia vastoin opposition tahtoa. Uusi perustuslaki aloittaa uuden vuosituhannen perusoikeuksien turvaamisen ja kansanvallan vahvistumisen merkeissä. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä esittää lepäämässä olevan perustuslain hyväksymistä.

8.7. Suomen osallistumista sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon (KFOR) Kosovossa koskevan valtioneuvoston selonteon lähetekeskustelu, ulkoasiainvaliokunnan pj. Liisa Jaakonsaari (16.6.1999)/lyhenne:

SUOMALAISET MUKAAN KFOR-OPERAATIOON

Kansanedustaja, ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja **Liisa Jaakonsaari (sd)** käytti tänään eduskunnassa SDPn ryhmäpuheenvuoron Kosovon tilannetta koskevassa keskustelussa.

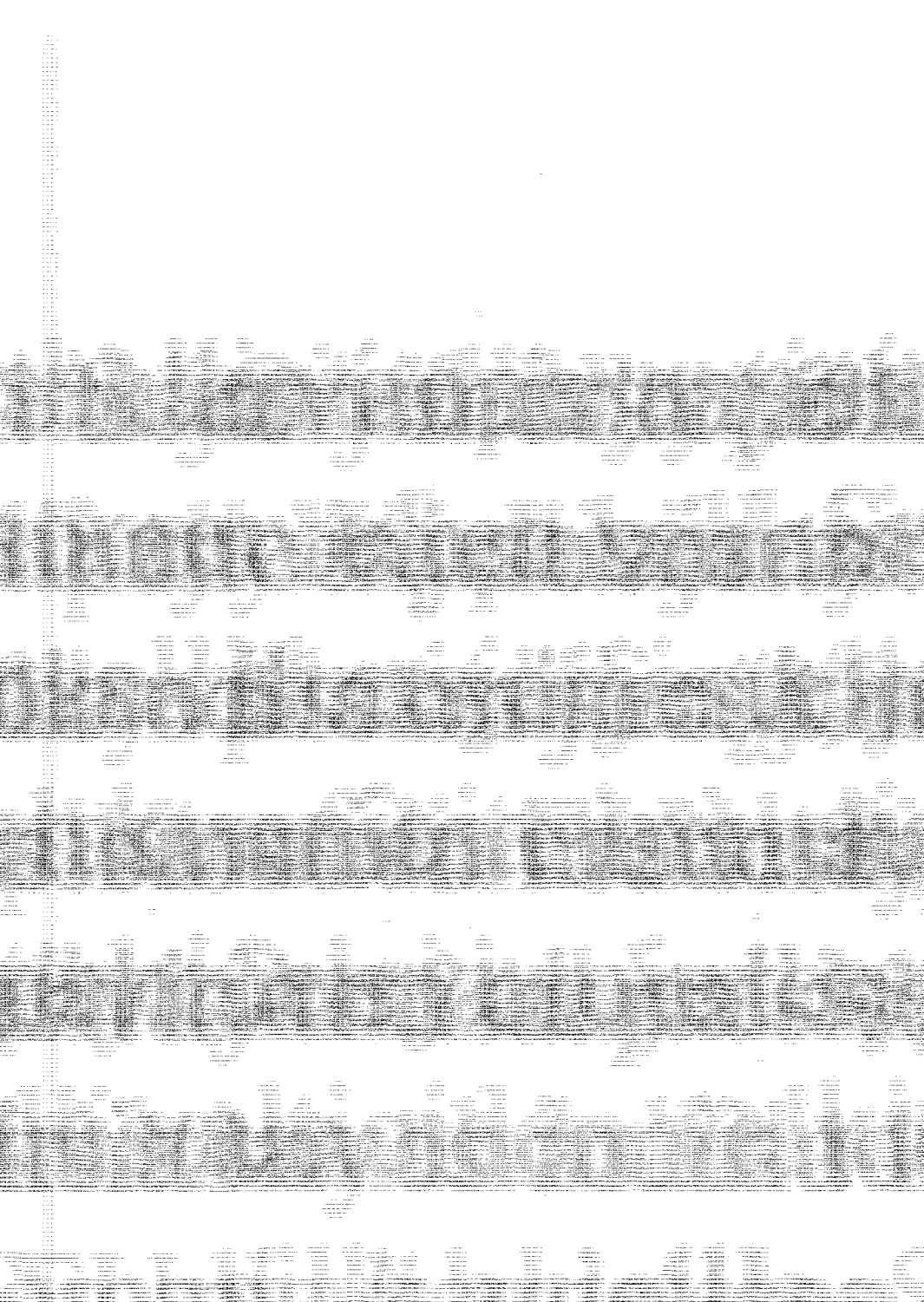
- Kosovon kriisin ratkaisemisessa Suomen osuus on keskeinen. Euroopan unionin edustajana toiminut tasavallan presidentti Martti Ahtisaari välitti Jugoslavian hallitukselle rauhansopimuksen ehdot. Rauhan turvaamisen käytännön ongelmia ratkotaan parhaillaan suurvaltojen välillä Helsingissä. Rauhasta voidaan puhua vasta, kun alueelle on saat vakiinnutettu toimiva, kansanvaltaan perustuva itsehallinto ja kun alueen väestöryhmät ovat oppineet kunnioittamaan toisiaan ja toistensa ihmisoikeuksia.

- Eteneminen tulitaukosopimuksesta aitoon, vakaaseen rauhantilaan edellyttää ulkovaltojen voimakasta tukea. Kansainvälisten turvallisuusjoukkojen on estettävä väkivaltaisuuksien puhkeaminen, vastattava alueen puolisolitaallisten joukkojen aseistariisunnasta ja pakolaisten turvallisesta kotiinpaluusta.

- Yksi kansainvälisen turvallisuusjoukon tärkeimmistä tehtävistä on estää albaanien katkeruuden purkautumista kostotoimina. Kosovon serbit on myös saatava vakuuttumaan siitä, että heidän on turvallista asua ja elää maakunnassa, joka on heidänkin kotiseutunsa ja jonka historialla on tärkeä osa koko serbikansakunnan identiteetissä. Kansainvälisen turvallisuusjoukon tehtävä on vaikea, mutta ei mahdoton. Rauhan saavuttamiselle on rakennettu hyvät edellytykset.

- Kosovossa Suomi joutuu osallistumaan tähänastisista vaikeimpaan kriisinhallintatehtäviinsä. Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston 10. päivänä kesäkuuta tekemässä päätöslauselmassa tehdään selväksi, että kysymys ei ole perinteisestä rauhanturvatoiminnasta. Päätöslauselma toteaa erityisesti, että operaatioon osallistuvien joukkojen on kyettävä ylläpitämään riittävää pelotetta estämään väkivaltaisuuksien uudelleen puhkeaminen ja tarvittaessa kyettävä pakottamaan osapuolet noudattamaan tulitaukoa. Turvallisuusoperaation toimivuuden takuuna on sen johtajajärjestelmän keskittäminen Naton alaisuuteen.

- Kriisinhallinnan vaativuus edellyttää joukkojen riittävää varustamista. Kosovo-operaation taloudelliset kustannukset ovat varsinkin alkuvaiheessa mittavat. Kustannuksista tinkiminen ei tule kuitenkaan kysymykseen, sillä rahan säästäminen saattaisi maksaa ihmishenkiä. Kosovon krii-

omakotitonttien usein iäkkäitä omistajia, joilla ei ole mitään mahdollisuuksia toteuttaa tonteillaan vaadittuja toimia. Tätä hallitus ei tietenkään tarkoita. Tässäseiden on osuttava todelliseen maaliin, esimerkiksi maakeinotteluun.

- Perinteisen aluepolitiikan sijaan tarvitaan uutta kaupunkipolitiikkaa, uutta maaseutupolitiikkaa ja uutta alueelliseen ja valtakunnalliseen osaamiseen painottuvaa sekä ne yhdistävää aluepolitiikkaa. Siemen on jo edellisessä hallituksessa kylvetty kaupunki- ja maaseutupoliittisilla ohjelmilla sekä tietoyhteiskuntahankkeen ulottamisella aluepolitiikan sisään.

- Ammattikorkeakoulutoimintaan panostamalla vahvistetaan ammatillisen koulutuksen yhteyksiä työelämään. Varsinaisen ammatillisen koulutuksen lisäksi hallitus painottaa oppisopimuskoulutusta ja muuta työssä oppimista. Toisen puolen tietoyhteiskuntastrategiaa muodostaa tutkimus- ja kehitystyö sekä siihen suunnatut resurssit. Tiede- ja teknologiapolitiikan kuten koko koulutussektorilla konkretisoituu julkisen vallan uudistuva rooli muuttavassa yhteiskunnassa. Valtion riskinotto- ja elinkeinopoliittinen yhteistyökyky yksityisen sektorin kanssa on avainaluetta tietoyhteiskunnan kehityksessä. Opiskelijoiden asumistukeen suunniteltuja leikkauksia pidämme kohtuuttomina, jonka vuoksi esitimme asiasta neuvotteluja muille hallitusryhmille. Etsimme uutta yhteisymmärrystä hallitusryhmien kesken.

- SDP:n eduskuntaryhmä odottaa, että ensi vuotta seuraavissa budjettiesityksissään hallitus suuntaa panostustensa painopistettä enemmän koulutuksen, tutkimuksen ja infrastruktuurin alueille. Hyvää vauhtia vähenevät velanhoitomenot ja odotettavissa olevat omaisuuden myyntitulot luovat tähän koko ajan kohentuvia mahdollisuuksia. Näin harkitusti edeten kasvatetaan myös parhaalla tavalla edellytyksiä työttömyyden nujertamiseksi ja sosiaaliturvan sekä yhteisten palvelujen takaamiseksi niitä eniten tarvitseville.

8.10. Välikysymyskeskustelu kohtuuhintaisen asumisen turvaamisesta pääkaupunkiseudulla, kansanedustaja Pia Viitanen (12.10.1999)/lyhenne:

ASUNTOPOLITIIKAN OLTAVA SUUNNITELMALLISTA

Kansanedustaja **Pia Viitanen** käytti tänään eduskunnassa SDP:n eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuoron välikysymyskeskustelussa kohtuuhintaisen asumisen turvaamisesta pääkaupunkiseudulla.

- Asuntojen hintojen nousu on ollut viime aikoina nopeaa pääkaupunkiseudulla. Erityisesti Helsingissä asuntojen korkeat hinnat ovat ongelma. Helsingissä tapahtunut hintojen nousu ei ole kuitenkaan purkautunut täydellä voimalla muualle maahan. Tämä antaa uskoa siihen, että tilanne voidaan hoitaa aiempaa paremmin. Onnistuminen edellyttää nopeita rakentamista ja asuntojen tarjontaa lisääviä toimia. Markkinaehtoisuuden lisääntyminen asuntorahoituksessa ei ole poistanut julkisen sektorin roolia suhdanteiden tasajana sekä sosiaalisen asuntotuotannon merkittävänä tuottajana. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä painottaakin, että asuntorahaston ja kuntien toimin-

taedellytykset on turvattava ja kiirehtii toimia, joilla aravalainoitus saadaan kilpailukykyisemmäksi.

- Markkinavetoinen vuokra-asuntopolitiikka on ongelmallinen muutenkin kuin vuokrien hintojen suhteen. Kova vuokra-asuntojen kysyntä on tuonut markkinoille ihmisten asunnontarpeesta elävän jobbarijoukon. Vuokra-asunnon saanti vapailta markkinoilta vaatii useiden tuhansien välityspalkkion maksamista. Tähän päälle on maksettava muutaman kuukauden vuokratakuu. Ongelma on tuttu pääkaupunkiseudun lisäksi myös muista opiskelu- ja kasvukeskuksista. Tämän takia on saatava aikaan sekä vuokranvälitystoimintaa että kuluttajansuojaa välitystoiminnassa säätelevä laki.

- Pääkaupunkiseudun yksi ongelma on tonttipula. Tarvitaan toimenpiteitä, joilla kaavoitetun, mutta rakentamattoman maan myyntiä helpotetaan. Hallitus on tänään ilmoittanut antavansa eduskunnalle lähiaikoina määräaikaisen lakiesityksen yksityishenkilöiden rakentamattoman tonttimaan myyntitoiton verotuksesta pidättäytymistä silloin, kun ostajana on kunta. Tällaiset konkreettiset toimet tarjoavat apua pääkaupunkiseudun tonttipulaan ja helpottavat seudun asuntotilannetta. Pääkaupunkiseudun erityisongelmia pohtimaan on asetettu myös oma ministeriöryhmänsä, sanoi Viitanen.

- Keskusta tarjoaa lääkkeeksi pääkaupunkiseudun asuntopulaan uudenlaista aluepolitiikkaa. Uudesta iskevästä nimestä huolimatta sisältö tuntuu kuitenkin kovin tutulta: Vanhanmallista rahanjakoa, tukiaisia ja verohelpotuksia sinne tänne siroteltuna. Tällaisen aluepolitiikan lopputulos on varsin tily juuri asumisen kannalta. Samaan aikaan, kun kasvukeskuksissa asunto-ongelmat kärjistyvät, on muualla Suomessa lähes 4000 tyhjää arava-asuntoa. Tämä ei tarkoita, etteikö työpaikkojen synnyttämiseksi tarvittaisi toimenpiteitä myös muualla kuin kasvukeskuksissa. Tämän on kuitenkin perustuttava paikalliseen osaamiseen ja vahvuuksiin, ei vanhakantaiseen tukiaisperitiikkaan. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on painottanut uutta ja osaamiseen perustuvaa aluepolitiikkaa.

- Jokaisella on oikeus omaan kotiin. Tätä ei saa estää asunnon kohtuuton hinta tai vuokra eikä asunnon vaikea saatavuus. Sosialidemokraatit korostavat asuntopolitiikan suunnitelmallisuutta, pitkäjänteisyyttä sekä kokonaisvaltaista otetta. Tämän vuoksi ryhmä pitää tärkeänä asuntopoliittisen strategian valmistumista ensi vuoden budjettineuvotteluihin mennessä. Eduskuntaryhmämme tukee myös hallitusohjelmaan ja ensi vuoden talousarvioon kirjattuja periaatteita asunnottomuuden vähentämisestä sekä sosiaalisen eriytymisen ennaltaehkäisystä, korosti Viitanen.

8.11. Selonteko kuntalain soveltamisen vaikutuksista kuntien hallintoon ja toimintaan, kansanedustaja Pirkko Peltomo (13.10.1999)/lyhenne:

KUNTASEKTORIN RAKENTEITA KEHITETTÄVÄ

Kansanedustaja **Pirkko Peltomo** on käyttänyt tänään eduskunnassa SDP:n eduskuntaryhmän puheenvuoron

valtioneuvoston selonteosta kuntalain soveltamisen vaikutuksista kuntien hallintoon ja toimintaan.

- Kuntasektorin tulevaisuuden haasteet nousevat rakenteiden kehittämisestä. Vaikka kunnilla olisikin kassassa rahaa hoitaa velvoitteet vanhoilla keinoilla, on viisasta etsiä ratkaisuja, jotka kestävät niukemmatkin ajat. Kriittikönn markkinatalouden oppien soveltaminen kuntiin ei ole viisasta. Markkinatalousmekanismien, kuten kilpailuttamisen tuominen kuntiin ei ole aina tuottanut odotettuja tuloksia, eikä epävarmuus kuntien henkilöstön työsuhteissa ole ainoa murhe. Kilpailuttaminen ei ole säännönmukaisesti parantanut palvelujen laatua, eikä kustannuksissa ole aina syntynyt tavoiteltuja säästöjä.

- Kuntalaki korostaa valtuuston asemaa, mutta itse valtuutetut kokevat vallan usein siirtyneen liikaa kunnan hallituksille ja virkamiehille. Todellisuudessa valtuuston asema ja valta riippuu valtuutettujen omasta kyvystä ottaa sille laissa annettu rooli. Voimassaolevan lain mukaan kunnanjohtaja voidaan valita toistaiseksi tai määräajaksi. Ns. pormestarimallia ei ole otettu kunnissa käyttöön.

- Määräaikaisuus on ollut voimassa niin lyhyen aikaa, ettei sen vaikutuksia voida vielä nähdä. Nyt jo tiedetään, että kuntajohtajan erottamisperusteiden välijynny on johtanut irtisanomisiin yli kymmenessä tapauksessa, totesi Peltomo.

- Aivan selvää kuitenkin on, että määräaikaisuus on lisännyt kunnanisien paineita monella tapaa, eikä aina myönteisesti. Esimerkkinä mainittakoon Heinolan kaupungin tapahtumat. Kaupunginjohtajan leski Raili Rotko on aiheellisesti käynnistänyt vakavan pohdinnan niistä paineista, joihin kaupungin- tai kunnanjohtaja voi joutua luoviesaan erilaisten luottamushenkilöiden toiveiden sekä niukkojen voimavarojen aallokossa. Määräaikaisuuden vaikutuksia kuntien johtamiseen ja johtamismahdollisuuksiin on syytä seurata tarkoin.

- Kuntalain ei tule pakottaa kuntia yhdistymään, mutta kuntalain tulisi nykyistä paremmin luoda suotuisia edellytyksiä järjkeville kuntaliitoksille. Sen tulisi kannustaa seutukuntatyöhön ja yhteen liittymiseen silloin kun siitä olisi hyötyä niin talouden, työllisyyden kuin palvelujen turvaamisessa. Seutuyhteistyön merkitys tulee jatkossa nousemaan. Se voi olla yksi askel kuntajäätöksen muutoksiin tai ainakin lisääntyvän kuntien yhteiseen palvelutuotantoon, sanoi Peltomo.

8.12. Valtioneuvoston pankkituen selonteon lähetekeskustelu, talousvaliokunnan puheenjohtaja Leena Luhtanen (17.11.1999)/Alyhne:

PANKKI- JA VAKUUTUSVALVONTAAN TARVITTAVAT MUUTOKSET

Kansanedustaja ja talousvaliokunnan puheenjohtaja **Leena Luhtanen** käytti tänään eduskunnassa SDP:n ryhmäpuheenvuoron valtioneuvoston pankkituen selonteon lähetekeskustelussa.

- Pankkikriisin aineelliset ja henkiset kustannukset ovat niin mittavat, että kaikki käytettävissä oleva tieto kriisin syntymisestä, etenemisestä ja vaikutuksista on syytä pidet-

tävä mielessä sekä analysoitava mahdollisia uusia samankaltaisia tilanteita varten. Nyt käsitellyssä oleva selonteko ei kaikilta osin täytä eduskunnan talousvaliokunnan toiveita. Erityisen puutteelliseksi selonteko jää tuelta vaaditun vastikkeellisuuden osalta. Selonteolta olisi sopinut odottaa laajempaa ja koko kriisiä käsittelevää yhteenvetoa. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä toivookin, että talousvaliokunta kykenee käsitellyssään paikkaamaan mietinnössään selonteon ilmeisiä puutteita.

- Pankkikriisin kustannukset ovatkin kiistatta muodostuneet Suomessa selvästi kalliimmiksi kuin mm. muissa Pohjoismaissa. Norjassa valtio on jopa voittonut kriisillä, ja Ruotsin valtio pääsee lähes omilleen. Näin mittava ero ei selity vain Suomen syvemmällä lamalla, vaan väistämättä mieleen tulee myös kriisin hoitotapa ja haltuun joutuneen omaisuuden realisoinnin periaatteet. Tukea on annettu takaukset mukaan lukien bruttomääräisesti yhteensä runsaat 97 miljardia markkaa, josta palautuksena on tullut yhteensä vajaat 50 miljardia markkaa. Pankkituonkin maksamisesta varmasti selvittään, mutta tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että virheitä opitaan ja oppia käytetään hyväksi uusien kriisien torjumisessa.

- Pankkien kannattavuuden kehitys on edelleen hyvin suhdanneriippuvaisista. Talouskasvun jatkuminen pitkään on luonut pohjan pankkien kannattavuuden kohentumiselle. Taloudellisesta tilanteesta ja kohentumisesta voidaan kiittää sekä nykyistä että edellistä Lipposen hallitusta. Pankkien taloudellinen tilanne on kohentunut selvästi vuodesta 1996 lähtien.

- Viime aikaiset keskustelut asiakkaiden jakamisesta hyviin ja huonoihin on sosialidemokraattien mielestä järkyttävää kuultavaa. Pankkipalvelut kuuluvat niihin yhteiskunnan peruspalveluihin, joiden maan kattava ja kohtuuhintainen saatavuus on turvattava. Pankkien taloudellinen tilanne on nykyisin niin hyvä, että ne kykenevät hoitamaan kaikki asiakkaansa. Kyse on valinnasta: kasvataanko voittoa vai palvelaankoo asiakkaita.

- Kiristyvään kilpailuun kotimaiset pankit joutuvat vastaamaan hyvin vaikeassa tilanteessa. Kilpailutilanteen kiristyminen saattaa johtaa pahimmillaan tarpeettomaan riskinottoon, jonka seuraukset voivat olla tuhoisat. Tämän vuoksi on tehtävä tarpeelliset muutokset mm. pankki- ja vakuutusvalvontaan. Sosialidemokraatit painottivat jo pankkituen maksatuksen alkuvaiheessa toimivan valvonnan merkitystä. Rahoitusmarkkinoiden jatkuva kehittyminen ja kansainvälistyminen sekä markkinoilla käytettyjen instrumenttien monipuolistuminen vaativat viranomaisvalvonnalta entistä enemmän. Muualla yleiset finanssitarvaretalat, pankkien ja vakuutusyhtiöiden entistä tiiviimpi yhteistyö, on nyt tosiasia myös Suomessa Sampo-Leonia-fuusion myötä.

- Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä kiirehtii yhteistyön tiivistämistä ja valvontaviranomaisten mahdollisimman nopeaa yhdistämistä samaan virastoon ja sen keskitämistä yhteen ministeriöön. Valvonalle on annettava selkeä sisältö. Järjestelmän täytyy perustua siihen, että pankit vastaavat liiketoiminnasta ja pankkitarkastus periaatteista. Valvontajärjestelmän lisäksi lainsäädäntöä on kehitettävä markkinatilanteen muuttuessa. Tämän vuoden keväällä mietintönsä jättänyt työryhmä ehdotti

erillisen rahoitus- ja vakuutusalan ryhmittymien eli finanssitavaratalojen valvontaa koskevan lain säätämistä. Ajankautaisella lainsäädännöllä voitaisiin paremmin varautua mahdollisesti laajojenkin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien muodostumiseen Suomen rahoitusmarkkinoille.

8.13. Pääministerin ilmoitus eduskunnalle Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikka: kriisinhallinta Suomen puheenjohtajuuskaudella, ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Liisa Jaakonsaari (25.11.1999)/lyhenne:

SUOMESTA TULLUT EUROOPPA-TALOA SUUNNITTELEVA ARKKITEHTI

Kansanedustaja ja ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja **Liisa Jaakonsaari (sd)** on käyttänyt tänään eduskunnassa SDP:n ryhmäpuheenvuoron pääministerin ilmoituksesta Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta sekä kriisinhallinnasta Suomen puheenjohtajuuskaudella.

- Pääministerin ilmoitus koskee tulevaisuuden Euroopan kannalta merkittäviä ja kauaskantoisia päätöksiä. Sosiaalidemokraatit antavat tukensa Suomen määrätietoisille, realismia korostaville puheenjohtajalinjauksille.

Jaakonsaaren mukaan Suomen tulevat turvallisuuspoliittiset ratkaisut on arvioitava nyt kehityksessä olevaa eurooppalaista turvallisuusarkkitehtuuria vasten.

- Kansalaisyhteiskunnan piirissä näistä - niin kuin muistakin tulevaisuuden ratkaisuista - on käytävä keskustelua. Samalla on kuitenkin alleviivattava sitä, ettei sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä näe tarvetta turvallisuuspolitiisiin uudelleenarviointeihin. Tällä hetkellä Suomi edistää turvallisuuspoliittisia intressejään parhaiten selkeällä sitoutumisella nykyiseen sotilaalliseen liittoutumattomuuteensa.

- Tänä syksynä tuli kuluneeksi kymmenen vuotta Berliinin muurin murtumisesta. Kuluneet kymmenen vuotta ovat mullistaneet sekä Euroopan että myös Suomen turvallisuuspoliittisen ympäristön. Ne uhkakuivat, joihin vielä kymmenen vuotta sitten oli syytä varautua, ovat pääosin väistyneet.

Jaakonsaari korosti, että Suomi on siirtynyt hiljaisesta diplomaatiasta kohti aktiivisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimijan roolia.

- Ei ole siis liioiteltua puhua selvästä ulko- ja turvallisuuspoliittisen ilmapiirin muutoksesta. Suomi-lääkäristä on tullut kirvesmies tai pikemminkin maailmankylän Eurooppa-taloa suunnitteleva arkkitehti. Suomen aktiivisemmän roolin taustalla heijastuu Suomen liittyminen Euroopan unioniin vuosikymmenen puolivälissä. Myös unionin ulko- ja turvallisuuspoliittista ulottuvuutta on vahvistettu pitkin 1990-lukua. Viimeistään Balkanin kriisin jälkeen on selvää, etteivät Euroopan unionin valtiot voi paeta vastuutaan koko maanosan turvallisuudesta. Ulko- ja turvallisuuspoliittisen aktivoitumisen tulee näkyä myös vastuunkantona eurooppalaisista konflikteista.

- Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä korostaa sitä, että Euroopan unionin kriisinhallinnan tulee rakentua kansainväliselle yhteistyölle. Unionin sisällä päätökset

tulee tehdä neuvostotasolla ja vain EU:n jäsenmaiden yhteisin päätöksin. Konkreettiset osallistuspäätökset on kuitenkin jätettävä jokaisen jäsenvaltion kansalliseen harkintaan.

8.14. Pääministerin ilmoitus eduskunnalle postipalvelujen saatavuudesta, kansanedustajan Kari Urpilainen (4.12.1999)/lyhenne:

POSTIPALVELUT OVAT PERUSPALVELUJA

Kansanedustajan **Kari Urpilainen (sd)** piti tänään eduskunnassa SDP:n eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuoron pääministerin ilmoituksesta Postipalveluiden saatavuuteen.

- Posti Oy:n yhteistyön päättymisen Leonia-pankin kanssa vuoden 2001 alusta lähtien merkitsee uhkaa ainakin 1700:lle Postin työntekijälle. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää erittäin tärkeänä, että henkilöstöön ja palveluverkkoon kohdistuneita vaikutuksia lievennetään hallituksen 300 miljoonan markan kehittämissuunnitelmalla.

- Posti-Leonia ratkaisu vaikuttaa pahimmillaan myös postitoimipaikkojen määrään, joka säilyy nykyisenä, mutta Postin omien toimipaikkojen määrä vähenee. Tilalle tulevat asiamiespostit, joka ei ole meidän toivoma ratkaisu postipalveluihin. Ensisijaisesti on huolehdittava siitä, että tarpeeksi kattavalla määrällä monipuolisesti palvelevia postikonttoreita taataan edellytykset toimia

- Uutena palvelumuotona voisi olla eräänlainen tietotuttyppinen palvelupiste, jonka rakentaminen voisi tapahtua yhteistyössä kuntien ja muiden palvelutuottajien kanssa.

- Kilpailun avautumista osoitteellisessa kirjeliikenteessä käsitellään parhaillaan sekä Suomessa että EU:ssa. Kotimaassa kaksi yksityistä toimituspalvelusta ratkaistaneen lähiaikoina. Myös sähköinen viestinvälitys tulee olemaan Postille jatkossa yhä enemmän kilpailija. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä ei vastusta kilpailua. Mutta suhtaudumme kielteisesti kilpailuun, joka ei ole tasapuolista. Nimenomaan postin jakelun kohdalla tällainen epäoikeudenmukainen kilpailuasetus olisi erittäin tuhoisa.

- Postinjakelun kilpailuttamisesta on onnistuneita esimerkkejä. Suomen kohdalla on muistettava maamme laaja pinta-ala haja-asutusseutuineen. Postilla on laajan verkostonsa ja asiantuntevan henkilöstönsä ansioista hyvät lähtökohdat kilpailuun, mutta sillä on myös alueelliset palvelotteet, joita hoitamaan on vaikea löytää pelkästään voittoa tavoittelevaa liikeyritystä. Posti-kysymys onkin mitä suurimmassa määrin myös aluepoliittinen kysymys.

- Postin voittoa tavoitteeksi on asetettu ensi vuodelle 500 miljoonaa markkaa. Kun otetaan huomioon Postilla valtiolle saadut tulot ja edellä esitetyt muutospaineet, on tulevaisuutta ajatellen esitettävä kysymys: Haluammeko Posti Oy:stä toimijan, joka huomioi ainoastaan markkina-voimat? Vai haluammeko turvata Postin tulevaisuuden yhteiskunnallisissa peruspalveluissa tarjoavana liikelaitokseksi? Liikelaitoksena Posti on yhtä lailla osaava, se voisi reagoida muutoksiin ja kilpailutilanteisiin niin kuin osakeyhtiökin. Lisänä voisi nykyistä paremmin korostua sen

yhteiskunnallinen palvelutehtävä. Tämä kysymys onkin perusteellisesti selvitettävä ennen kuin postitoimintalakiin tehdään muutoksia.

- Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä lähtee siitä, että Posti Oy:n henkilöstön asema on turvattava ja postipalveluiden tasapuolinen saatavuus on varmistettava koko maassa. Postipalvelut kuuluvat tietoyhteiskunnan peruspalveluihin. Peruspalveluihin kuuluvat myös pankkipalvelut, jotka Posti-Leonia ratkaisun jälkeen valitettavasti heikkenevät. Näiden peruspalveluiden saatavuus on tarvittaessa varmistettava lainsäädännöllisin toimin.

8.15. Valtion vuoden 2000 talousarvion palautekeskustelu valtiovarainvaliokunnan varapuheenjohtaja Kari Rajamäki (14.12.1999)/lyhenne:

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä määritteli itselleen jo loppukesästä muutamia keskeisiä budjettitavoitteita. Eduskunnassa eläkkeensaajien sairausvakuutusmaksun alennus 0.7 prosenttiyksiköllä ja opiskelijoiden asumistukeen tehdyt muutokset noudattavat täsmälleen ryhmämme tavoitteita. Tämä kuvaa sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän pyrkimystä poistaa Esko Ahon hallituksen aikana käyttöönotettu eläkkeensaajien korotettu sava-maksu. Eläkkeiden pohjaosan kaksinkertaisen leikkauksen kohtuuttomuudet on niinkään selvitettävä ja ryhdyttävä sen jälkeen tarvittaviin toimiin.

Keskeiseksi tavoitteeksi olimme jo varhain asettaneet kansalliseksi häpeäksi muodostuneen lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon tilanteen korjaamisen. Jopa 80 prosenttia hoidon tarpeessa olevista lapsista on vailla hoitoa. Psykiatriisiin paikkoihin jonotus kestää jopa vuosia. Erikoislääkärikoulutusta on myös lisättävä.

Eduskunta oli lausunut ja edellyttänyt toimenpiteitä asian korjaamiseksi vuosien 1997, 1998 ja 1999 talousarviomietinnöissä, mutta turhaan. Edustuksellinen demokratia ei voi vain lausua, vaan sen on myös toimittava.

Siinä missä liikenneväylien kunnan rapistuminen on uhka maan talouden kehitykselle, olisi tiedon valtaväylän tarpeiden unohtuminen sitä kaksin verroin. Menestyksemme tärkein perusta on oma kansallinen osaamisemme. Siksi on suuriarvoista, että hallitus on luvannut valmistella vaalikauden loppuvuosille merkittävän koulutuksen ja tutkimuksen lisäpanostusohjelman. Sosialidemokraatit tukevat voimakkaasti tätä työtä ja edellyttävät sen konkreettista liikkeellelähtöä viimeistään vuoden 2001 budjetissa.

Eduskunnan budjettivallan piiriin kuulu myös arvioida valtion verotulojen tasoa varsinkin, kun hallituksen talousarvioiden ja tilinpäätösten vertailu kertoo huomattavasta virhearvioinnista. Tähän sos. dem. eduskuntaryhmän lailla kiinnitti viime kesänä huomiota myös valtiontalouden tarkastusvirasto. Eduskunnan ja sen työvälineen valtiovarainvaliokunnan päätösvaltaan kuuluu myös budjettikäsittelyn yhteydessä optimaalisen taloudellisen toiminnan ja nettovelan maksun keskinäinen arvioiminen.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että jatkossa eduskunta ja sen erityisesti valtiovarainvaliokunta pidetään tiiviimmin mukana budjetin valmistelussa. Tähän on hyvät mahdollisuudet keväällä kun hallitus käynnistää kehysbudjettineuvottelut ja aloittaa varsinaisen vuoden 2001 talousarvion laadinnan.

9. KATSAUS VALIOKUNNISSA KÄSITELTYIHIN ASIOIHIN

Toimintakertomukseen on otettu mukaan vain tärkeimpiä valiokuntien käsittelemistä asioista. Eri valiokuntien työmääristä saa jonkinlaisen käsityksen vertailemalla annettujen mietintöjen ja lausuntojen määriä. Vertailu ei anne täydellistä kuvaa työmääristä, koska esitykset ja selonteot, joista mietintöjä ja lausuntoja annetaan, ovat laajuudeltaan hyvin erilaisia.

Valiokunta	Mietintöjä	Lausuntoja
Suuri valiokunta	2	1
Perustuslakivaliokunta	12	16
Lakivaliokunta	8	17
Ulkoasiainvaliokunta	9	12
Valtiovarainvaliokunta	33	30
Talousvaliokunta	16	30
Hallintovaliokunta	10	12
Sivistysvaliokunta	10	4
Maa- ja metsätalousvaliokunta	16	25
Sosiaali- ja terveysvaliokunta	31	11
Työasiainvaliokunta	8	8
Liikennevaliokunta	5	3
Puolustusvaliokunta	-	4
Ympäristövaliokunta	5	8
Tulevaisuusvaliokunta	-	-

9.1. Suuri valiokunta

Valiokunta antoi kaksi mietintöä ja yhden lausunnon.

Valiokunta linjasi WTO kantoja

Valtioneuvosto antoi toukokuussa valiokunnalle selvityksen EU:n valmistautumisesta 30.11.-3.12.1999 pidettyyn WTO:n Seattlen ministerikokoukseen. Valiokunta lähetti selvityksen tiedoksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten ulkoasiainvaliokunnalle, maa- ja metsätalousvaliokunnalle, sivistysvaliokunnalle, työasiainvaliokunnalle, talousvaliokunnalle sekä ympäristövaliokunnalle.

Valiokunta asetti myös erityisen jaoston valmistelemaan valiokunnan lausuntoa asiasta. Jaostoon ovat kuuluneet varapuheenjohtaja Kimmo Kiljunen/sd sekä ed. Tuija Brax /vihr, Jouko Jääskeläinen/skl, Risto Kuisma/rem, Håkan Nordman/r, Kirsi Piha/kok, Katja Syvärinen/vas ja Matti Vanhanen /kesk.

Lausunnossaan valiokunta katsoi, että EU:n ja Suomen taloudellisten ja yhteiskuntapoliittisten intressien suojaaminen ja edistäminen WTO-järjestelmää kehitettäessä samoin kuin kehitysmaiden tarpeiden huomioon ottaminen puoltavat laaja-alaista asialistaa WTO:n seuraavalle neuvottelukierrokselle.

Valiokunta totesi myös, että kaupan liberalisointiin liittyvä Suomen intressi on syytä kuitenkin suhteuttaa sitä painavampina pidettäviin yleisiin ulko- ja yhteiskuntapoliittisiin intresseihin. Tässä yhteydessä valiokunta viittasi ympäristönsuojeluun, ihmisten terveyden suojeluun, sosi-

aaliseen vastuuseen, työelämän normeihin sekä oikeudenmukaisuuden toteuttamiseen kansainvälisessä taloudessa.

Lausumaehdotuksessaan valiokunnan mm. edellytti valtioneuvoston informoivan ja kuulevan eduskuntaa asian valmistelujen etenemisestä valtiopäiväjärjestyksen 4 a luvussa säädettyllä tavalla.

9.2. Perustuslakivaliokunta

Valiokunta antoi 12 mietintöä ja 16 lausuntoa.

Perustuslain uudistuksen loppuunsaattaminen

Valiokunta yksimielisesti puolsi vuoden 1998 valtiopäivillä antamissaan mietinnöissään esittämillään perusteilla loppuunsaattamisen esitysten Suomen uudeksi perustuslaiksi hyväksymistä.

Kuluneen vuoden aikana valiokunta käsitteli myös useita perustuslakiuudistuksen edellyttämiä ja siihen liittyviä lainsäädäntöhankkeita.

Eduskunnan uusi työjärjestys

Uusi Suomen perustuslaki kumoo nykyisen valtiopäiväjärjestyksen, johon eduskuntatyön sääntely on pitkälti perustunut. Suurin osa valtiopäiväjärjestykseen sisältyvästä yksityiskohtaisesta sääntelystä on jätetty pois uudesta perustuslaista. Uudistuksen yhteydessä eduskuntatyön yksityiskohtainen sääntely siirretään pääsääntöisesti eduskunnan työjärjestykseen.

Työjärjestyksen hyväksymisen yhteydessä myös työasianvaliokunnan nimi muutettiin työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnaksi. Mietinnössään valiokunta kuitenkin korosti sitä, että tasa-arvokysymykset ovat ennen muuta perusoikeusjärjestelmän osa ja siten perustuslain asettamien tasa-arvovaatimusten noudattamisen valvonassa perustuslakivaliokunnalla on eduskunnan sisällä säilyä keskeinen vastuu.

Puhemiesneuvoston ehdotuksessa eduskunnan uudeksi työjärjestykseksi ehdotettiin tulevaisuusvaliokunnan muuttamista pysyväksi erikoisvaliokunnaksi. Mietinnössään valiokunnan enemmistö kuitenkin katsoi, että tulevaisuusvaliokunta poikkeaa tehtäviltään selvästi nykyisistä pysyvistä erikoisvaliokunnista eikä pitänyt perustuslain tarkoitusta vastaavana tulevaisuusvaliokunnan, jonka tehtävät eivät millään säännönmukaisuudella liity perustuslain mukaisiin eduskunnan perustehtäviin, asettamista pysyväksi valiokunnaksi. Sittenkin eduskunnan enemmistö kuitenkin asetti tulevaisuusvaliokunnan vakinaistamisen kannalle.

9.3. Lakivaliokunta

Valiokunta antoi kahdeksan mietintöä ja 17 lausuntoa.

Tietokonevirukset kriminalisoitiin

Esityksessä ehdotettiin niin kutsutun tietokoneviruksen valmistamisen ja levittämisen kriminalisoimista rikoslakiin otettavalla uudella säännöksellä. Valiokunta asetti kannattamaan hallituksen esityksen hyväksymistä muututtomana.

Valiokunta kuitenkin huomautti siitä, että se oli rikoslain kokonaisuusudistuksen todennut, että valiokunnan käsityksen mukaan tietojenkäsittelyyn kohdistuvilta väärinkäytöksiltä on suojauduttava ensisijaisesti teknisin ratkaisuin ja muin tietoturvallisuutta parantavin keinoin ja katsoi, että nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä olisi ollut asianmukaista ottaa huomioon mainitut rikoslain kokonaisuusudistuksen yhteydessä esitetyt arviot ja kannanotot sekä perustella, miksi niistä on nyt luovuttu.

Valiokunta kiinnitti huomiota myös siihen, että ehdotusta tulee pohtia sananvapauden kannalta hallituksen esityksessä esitettyä laaja-alaisemmin.

9.4. Ulkoasiainvaliokunta

Valiokunta antoi yhdeksän mietintöä ja 12 lausuntoa.

KFOR -joukkoihin osallistuminen

Kesäkuussa valtioneuvosto antoi eduskunnalle selonteon Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon Kosovossa (KFOR). Selonteossa esitettiin valtioneuvoston suunnitelma ja perustelut Suomen osallistumiselle YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman nojalla Kosovossa suoritettavaan sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon.

Valiokunnan mielestä kansainvälisen yhteisön toiminta rauhantilan palauttamiseksi ja ihmisoikeuksien kunnioituksen turvaamiseksi Kosovossa, samoin kuin Suomen osallistuminen kansainväliseen taakanjakoon tässä yhteydessä oli perusteltua.

Valiokunta katsoi, että operaatioissa on kysymys perinteisestä rauhanturvaamisesta poikkeavasta, rauhanturvallain perusteluissa laajennetuksi rauhanturvaamiseksi nimitetystä toiminnasta. Suomen osallistuminen KFOR-operaatioon ulkoasiainvaliokunta piti kuitenkin rauhanturvaamislain mukaisena ja edistävän Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruspyrkimyksiä.

Uusi laki ulkoasiainhallinnosta

Esityksessä ehdotettiin uudistettavaksi nykyinen ulkoasiainhallinnosta annettu laki säätämällä kokonaan uusi ulkoasiainhallintolaki. Esityksellä toteutettiin uudesta perustuslaista johtuvat tarpeelliset muutokset ulkoasiainhallintoa koskevaan lainsäädäntöön sekä tehtiin nykyisiin säännöksiin muut tarpeelliseksi havaitut uudistukset. Esityksen mukaan uudessa laissa annetaan nykyistä täsmällisemmät, selkeämmät ja kattavammat säännökset ulkomaiden edustuksesta ja ulkoasiainhallinnon virkamiesten asemasta. Uusi perustuslaki edellyttää myös, että tasavallan presidentin tehtävistä ja nimitysvallasta sekä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla.

Valiokunta piti esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta teki joitakin, mm. presidentin ja valtioneuvoston toimivallanjakoa koskevia korjauksia esitykseen.

Vuoden 2000 HVK:n asialista ja eduskunnan osallistuminen HVK -prosessiin.

Valiokunta antoi lausunnon valtioneuvoston selvityksestä valmistautumisesta vuoden 2000 hallitusten väliseen konferenssiin. Valiokunta piti perusteltuna, että Suomi pyrkii puheenjohtajana ja myös sen jälkeen rajaamaan konferenssin asialistan niihin kolmeen asiaryhmään, jotka on laajasti katsottu välttämättömiksi laajentumisen kannalta. Valiokunta totesi, että tästä huolimatta tulee komission ja neuvoston ohella muidenkin unionin toimielinten, erityisesti yhteisöjen tuomioistuimen, toimivuus laajentuneissa unionissa varmistaa hallitusten välisessä konferenssissa.

Valiokunta myös totesi, että perussopimusten muuttamista ja siten koko unionin toiminnan perusteita käsittelevien hallitusten välisten konferenssien suhteen on välttämätöntä noudattaa erityisen tarkasti valtiopäiväjärjestyksen 4 a luvun säännöksiä eduskunnan kuulemisesta. Valiokunta edellytti, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle ennen konferenssin alkua selonteon, jossa käydään läpi konferenssin asialistalla olevat kysymykset sekä valtioneuvoston kannat niihin. Valiokunta edellytti myös, että selonteon toimitetaan eduskunnan käsiteltäväksi niin aikaisessa vaiheessa, että valiokunta voi perustaa sen käsittelyyn muilta asianomaisilta valiokunnilta pyydettäviin lausuntoihin.

9.5 Valtiovarainvaliokunta

Valiokunta antoi 33 mietintöä ja 30 lausuntoa

Vuoden 1999 lisätalousarvio hyväksyttiin (VaVM 3/1999)

Lisätalousarvioon sisältyneet määrärahoja koskevat ehdotukset lisäivät menoja, mukaan lukien valtionvelan nettokulekukset, yhteensä 4 231 milj. markalla. Tuloarvioita on korotettiin 4 232 milj. markan edestä.

Verotulotuloarvioita tarkistettiin vuoden 1998 toteutumatietojen perusteella. Tulo- ja varallisuusveron tuoton arvioitiin lisääntyvän 2 250 milj. mk, mikä johtuu palkkasumman odotettua suuremmasta kasvusta sekä verovuoden 1998 veronsaajaryhmien välisten jako-osuuksien tarkistamisesta. Arvonlisäveron tuottoarvioita alennettiin 460 milj. mk.

Lisätalousarviesityksessä ehdotettiin yhteensä noin 80 milj. mk määrärahalisäyksiä eri hallinnonaloille Länsi-Balkanin tapahtumien johdosta. Työministeriön hallinnonalalla pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon esitettiin lisäystä 36 milj. mk. Kansainvälisiä kehitysyhteistyövaroja humanitaariseen apuun ehdotettiin lisättäväksi 25 milj. mk. Lisämäärärahoja ehdotettiin myös sisäasiainministeriöön hallinnonalalla ulkomaalaisviraston, poliisitoimen ja rajavartiolaitoksen menoihin sekä rauhan turvaamismenoihin puolustusministeriöön ja ulkoasiainministeriöön hallinnonaloilla.

Etuusmenoarvioiden tarkentumisen johdosta ehdotettiin vähennettäväksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan valtion osuuden määrärahaa 200 milj. mk ja vastaavasti lisättäväksi työmarkkinatuen määrärahaa 333 milj. mk.

Poliisitoimen määrärahoihin ehdotettiin 40 milj. mk lisäystä nykyisin käytössä olevien henkilöstöresurssien turvaamiseksi.

Euroopan Unionin yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamisen suunnattavaan maa- ja puutarhatalouden tulotukeen ehdotettiin lisäystä 60 milj. mk.

Ratahallintokeskukselle esitettiin 100 milj. mk lisämäärärahaa perusradanpidon momentille käytettäväksi tasoristeysten poistoon ja perusrannustoiden nopeuttamiseen ja tehostamiseen. Helsinki-Leppävaara kaupunkiradan rakentamiseen esitettiin määrärahalisäystä 36 milj. mk.

Kiinteistöveroprosentin alarajoja nostettiin (VaVM 14/1999)

Eduskunta hyväksyi kiinteistöveroprosentin alarajojen noston. Vähimmäisveroprosentteja nostettiin siten, että yleinen kiinteistöveroprosentti on entisen 0,20-1,00 sijaan 0,50-1,00 ja vakituisten asuinrakennuksen veroprosentti 0,10-0,50 sijaan 0,22-0,50 prosenttia.

Lisäksi hyväksyttiin, että kunta voisi määrätä erikseen rakentamattomalle rakennuspaikalle vähintään 1,00 prosentin ja enintään 3,00 prosentin suuruisen veron. Korkeampaa veroprosenttia sovellettaisiin asemakaavan mu-

kaiseen, saman omistajan omistuksessa olevaan rakentamattomaan, rakennuskelpoiseen rakennuspaikkaan.

Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitos ehdotettiin rinnastettavaksi ydinvoimalaitokseen kiinteistöveroa määrättäessä, joten sen rakennuksen ja rakennelmien veroprosentiksi voidaan määrätä enintään 2,20 prosenttia.

Muutettuja veroprosentteja sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä viime syksyn kiinteistöveroprosentteja vuodelle 2000. Kunta voisi määrätä rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentin ensimmäisen kerran vuodelle 2001.

Hyväksyessään kiinteistöveroprosenttien muutoksen, eduskunta samalla edellytti valtiovarainministeriön selvittämään ja ryhtymään vaadittaviin toimiin, jotta vuonna 1998 hyväksytyn kiinteistöverolain muutokset astuvat kaikilta osin ja eduskunnan tarkoitamalla tavalla voimaan.

Vuoden 1998 muutoksessa kiinteistöverolakiin tehtiin lisäys, joka sisälsi säännökset yhdistys- ja seurantalon veroprosentista. Sen mukaan kunnan valtuusto voi määrätä maamiessseuran, nuorisoseuran ja työväenyhdistyksen kiinteistöveroprosentin 0,20 alemmaksi, jos rakennus on pääasiallisesti yleisessä tai yleishyödyllisessä käytössä. Pykälässä tarkoitettu rakennuksen kiinteistöveroprosentiksi voidaan määrätä myös 0,00.

Soneran myyntitulot kirjattiin toiseen lisäbudjettiin (VaVM 22/1999)

Lisätalousarvioon sisältyi menojen lisäyksiä 21 688 milj. mk ja menojen vähennyksiä 1 366 milj. mk. Tulojen nettolisäys oli yhteensä 20 322 milj. mk. Verotuloarvioita korotettiin esityksessä nettomääräisesti 980 milj. mk. Valtion omistamien osakkeiden myyntituloihin on merkittiin 18 550 milj. markan lisäys Sonera-yhtymä Oyj:n osakkeiden myynnistä.

Sonera-yhtymä Oyj:n osalta esitettiin valtuutta luopua osakkeiden enemmistöstä siten, että valtio säilyttää vähintään 34 prosentin omistussuuden. Patria Industries Oyj:n osalta esitettiin valtuutta päättää omistusrjestelyistä, joiden seurauksena valtio luopuu kahden kolmanneksen määräenemmistöosamasta siten, että valtion määräysvalta yhtiössä säilyy. Oy Edita Ab:n osalta esitettiin valtuutta luopua valtion omistuksesta ja määräysvallasta yhtiössä valtion yhden kolmasosan määrävähemmistö yhtiössä säilyttäen.

Talletusten korkojen verottomuus poistui ja vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksujen verovähennysoikeutta rajoitettiin (VaVM 23/1999)

Tuloverolakia muutettiin siten, että pankkitalletusten korkoilta poistettiin kokonaan verovapaus. Lisäksi vapaaehtoisien eläkevakuutusmaksujen täysimääräisen verovähennysoikeuden nykyisiä edellytyksiä tiukennettiin. Vakuutus sopimukseen perustuvaa eläkettä voidaan ryhtyä maksamaan vanhuuseläkkeenä aikaisintaan vakuutetun täytettyä 60 vuotta. Lisäksi eläke voi olla yhdessä muiden eläkkeiden kanssa enintään 60 prosenttia tulosta, jonka perusteella lakisääteinen eläke laskettaisiin, jos vakuutettu

tulisi vakuutuksen ottamisvuonna työkyvyttömäksi. Uudistuksen jälkeen puoliso voi vähentää ansiotulostaan täysimääräisenä toisen puolison eläkevakuutusmaksuja enintään 15 000 markkaa vuodessa. Muutokset astuivat voimaan vuoden 2000 alusta ja uusi laki koskisi niitä talletusten korkoja, jotka kertyvät 1 päivästä kesäkuuta 2000 alkaen.

Tuloveroasteikkoihin tehtiin inflaatiotarkistukset (VaVM 24/1999)

Hallituksen ehdotuksesta hyväksyttiin, että verovuodelta 2000 toimitettavassa verotuksessa sovellettaisiin progressiivista tuloveroasteikkoa, jota on kuluvana vuonna sovellettavaan asteikkoon verrattuna lievennetty korottamalla kaikkien tuloluokkien tuloarvoja 1 prosentilla. Varallisuusveroasteikko ja yhteisön varallisuusveroprosentti pidettiin ennallaan. Laki astui voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Tuloverolakia tehtiin useita muutoksia (25/1999)

Vuonna 1993 toteutetun verouudistuksen yhteydessä säädettiin verosta tehtävä ylimääräinen korkovähennys, joka oli tarkoitus myöntää kymmenenä vuotena (1993-2002). Vähennysten määrän piti alentua asteittain. Vuodesta 1996 lukien ylimääräisenä korkovähennyksenä sai vähentää 5 prosenttia vuoden 1992 koroista. Koska ylimääräinen korkovähennys oli yhteiskunnan myöntämistä tuista osuudeltaan heikoimpia, valiokunta päätti hallituksen ehdotuksesta kumota ylimääräisen korkovähennyksen. Lisäksi oman asunnon luovutustappion saa vähentää luovutusvoitosta, jos asunnosta saatu luovutusvoitto on veronalaista.

Kotitalouksien työnantajana saaman työllistämistuen ja työmarkkinatuen verovapautta sekä kotitaloustyön väliaikaista verotukea jatkettiin vuoden 2000 loppuun.

Kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen siirtymäsäännöstä muutettiin siten, että puolison verotettavalle verovelvolliselle myönnetään yksinäisen eläketulovähennys myös siinä tapauksessa, että verovelvollisen ansiotulot ovat tosiasiallisesti estäneet eläketulovähennyksen saamisen.

Yhteisöveron jako-osuuksia muutettiin (VaVM 26/1999)

Vuoden 2000 talousarvioneuvottelujen päätösten mukaisesti hyväksyttiin veronsaajaryhmien yhteisöveron jako-osuuksiin muutokset.

Yhteisöveron veronsaajaryhmien jako-osuuksia muutettiin siten, että valtionosuutta korotettiin 58 prosentista 60,82 prosenttiin, kuntien osuutta alennettiin 40 prosentista 37,25 prosenttiin ja seurakuntien osuutta alennettiin 2 prosentista 1,93 prosenttiin.

Pääomaveroa nostettiin 29 prosenttiin (VaVM 27/1999)

Tuloverolakia muutettiin siten, että pääomatulojen ja yhteisön ja yhteisötuuden tuloveroprosentti korotettiin yhdellä prosenttiyksiköllä 28 prosentista 29 prosenttiin. Tästä prosenttiyksikön korotuksesta aiheutuvat muutokset

tehtiin myös korkotulon lähdeverosta annettuun lakiin, yhtiöveron hyvityksestä annettuun lakiin.

Asuntosäästötalletusten korko pysyy verottomana (VaVM 28/1999)

Asuntosäästöpalkkiolain mukaan rahalaitos suorittaa asuntosäästötalletukselle korkoa ja määräaikaista lisäkorkoa. Tällaiselle talletukselle maksama korko ja lisäkorko eivät ole veronalaista tuloverotuksessa. Muiden korkojen verovapaus poistettiin aiemmin. Muutos koskee talletusten korkoja, jotka erääntyvät 1 päivästä kesäkuuta 2000.

Valtion eläkerahaston siirtoja talousarvion katteeksi rajoitettiin (VaVM 31/1999)

Rahaston kartuttamisesta ei ollut aiemmin olemassa selkeitä säännöksiä. Rahaston kasvu on ollut vuosittaisen budjettipäätöksen varassa. Hallitus ehdotti että rahaston vuotuinen kasvu turvataan laissa. Tämä tapahtuisi mitoittamalla rahastosta vuosittain talousarvioon tehtävän siirron enimmäismäärä rahastointitavoitteen mukaisesti. Vanhan lain mukaan rahastosta voitiin siirtää talousarvioon määrä, joka vastaa enintään 3/4 osaa vuotuisesta eläkemenosta.

Muutoksen jälkeen rahastosta vuosittain talousarvioon tehtävän siirron enimmäismäärä säädettiin kolmasosaksi eläkemenosta ja vuoden 2006 jälkeen puoleksi eläkemenosta.

Vuoden 2000 talousarvioesitys hyväksyttiin (VaVM 33/1999)

Talousarvioesityksen lähtökohtana oli vuoden 1999 toukokuussa päätetyt menokehykset. Tiukka finanssipolitiikan linja oli sopusoinnussa kevään mittaan vahvistuneen suhdannenäkymän kanssa.

Talousarvion loppusumma oli 199,6 mrd. markkaa, joten talousarvio oli 4 mrd markkaa ylijäämäinen. Menojen loppusumma oli noin 678 milj. markkaa hallituksen esitystä suurempi ja tulojen loppusumma 676 milj. markkaa hallituksen esitystä suurempi.

Talousarvion menojen kokonaismäärän kasvuun vaikuttivat Agenda 2000 -ratkaisun sisältyvät menot, joilla mm. kompensoidaan maatalouden tuottajahintojen alenemisen suomalaisille maatalouden harjoittajille aiheuttamia tulomenetyksiä EU:n yhteisestä maatalousbudjetista.

Hallitusohjelman tavoitteena on pitää valtion menot koko vaalikauden ajan reaalisesti enintään vuoden 1999 varsinaisen talousarvion tasalla. Kun otetaan huomioon Agenda 2000 -ratkaisun vaikutukset ja tarkastellaan molempia talousarvioesityksiä samassa hintatasossa, talousarvio vuodelle 2000 on sopusoinnussa hallitusohjelman menolinjauksen kanssa. Tiukan menolinjan tarkoituksena on luoda tarpeellista liikkumatilaa suhdannevaihteluiden ja väestön ikääntymisen aiheuttamien tulevien vuosien menopaineiden varalta.

Talousarviossa aloitettiin hallitusohjelman uudistusten toteuttaminen. Esiopetusudistus käynnistyy 1.8.2000 ja työmarkkinatuen tarveharkinnan lieventäminen aloitettiin.

Pitkän aikavälin kestävän talouskasvun mahdollisuuksia edistetään jatkamalla tietoteollisuuden tutkimuksen ja koulutuksen lisätoimenpideohjelmaa sekä säilyttämällä edellisellä hallituskaudella saavutettu tutkimusrahoituksen korkea taso.

Työvoimapolitiikka suunnataan pitkäaikaistyöttömyyden ja ikääntyvien työttömyyden ehkäisyyn. Työttömyysturvamenojen ja aktiivisen työvoimapolitiikan voimavarojen supistuminen heijastivat työttömyyden laskua. Asunto- tuotannon arava- ja korkotukilainavaltuutuksiksi esitettiin yhteensä 7 mrd mk ja kehitysyhteistyömäärärahoiksi tasoa, joka vastaa 0,34 prosenttia kansantulosta.

Hallituksen talousarvioesitystä muutettiin ryhmämme toiveiden mukaisesti eduskunnassa. Mm. opiskelijoiden asumistukea parannettiin, eläkkeensaajien sairausvakuutusmaksua alennettiin ja lastenpsykiatriaan lisättiin rahaa.

9.6. Talousvaliokunta

Valiokunta antoi 16 mietintöä ja 12 lausuntoa.

Energiamarkkinavirasto perustettiin (TaVM 12/1999)

Aiemmin sähkömarkkinoiden toimintaa valvoi sähkömarkkinakeskus. Lain muutoksella sen tehtäväkenttää laajennettiin maakaasumarkkinoiden toiminnan valvontaan. Samalla sähkömarkkinakeskuksen nimi muutettiin Energiamarkkinavirastoksi. Energiamarkkinavirasto hoitaa maakaasumarkkinallain mukaiset valvonta- ja muut viranomaistehtävät, jotka ovat suurelta osin samanlaisia kuin sähkömarkkinallaisissa säädetty viranomaistehtävät. Esitys liittyi valtion vuoden 2000 talousarvioesitykseen ja lain voimaantuloajankohdasta säädettiin myöhemmin asetuksella.

Asunto- ja kiinteistörahoitusta monipuolistetaan kiinteistöluottopankkilainalla (TaVM 13/1999)

Esityksellä kiinnitysluottopankit muodostuvat luottolaitoksiksi, jotka myöntävät kiinteistö- ja julkisyhteisöluottoja ja sekä laskevat liikkeeseen kiinteistö- ja julkisyhteisövaltuutettuja joukkovelkakirjalainoja.

Kiinnitysluottopankki myöntää vakuudellisilla joukkovelkakirjalainoilla hankkimistaan varoista luottoja joko kiinteistö- tai asunto-osaakeyhtiön osakkeita taikka kiinteistökiinnitystä vastaan. Myönnetty luoto vakuuksineen asetetaan joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi. Kiinnitysluottopankki voi luottoa myös julkisyhteisöjä sekä myöntää luottoja, joiden vakuutena on julkisyhteisön antama takaus tai tällaiselta yhteisöltä oleva saaminen.

Sosialidemokraattinen valiokuntaryhmä piti kiinnitysluottopankkien muodostamista tarpeellisenä, koska tällä tavalla voidaan edistää ja monipuolistaa asunto- ja kiinteistörahoitusta tarjoamalla vaihtoehtoisia sijoituskohteita ja pitkäaikaisia kiinteistökorkoisia luottoja.

Suomen Teollisuussijoituksen toimintaa laajennettiin (TaVM 14/1999)

Lailla muutettiin ja laajennettiin eräiltä osin vuoden 1995 alusta toimineen samannimisen yhtiön tehtävää ja toimintaperiaatteita. Yhtiön toiminta laajennetaan koskemaan teollisuuden ohella myös palveluelinkeinoja. Yhtiön toiminnan yleinen tavoite on rahoittaa oman pääoman ehtoisesti sellaisia yrityksiä, joihin yksityiset rahoittajat eivät sijoita riittävästi varoja. Yhtiön toiminnan ensisijaisena painopistealueena on alkavien yritysten oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuuden parantaminen. Erityisesti painotetaan siemen- ja käynnistysvaiheen yrityksiin sijoittavien rahastojen kehittämistä ja pääomittamista, alueellisten rahastojen kehittämistä ja pääomien kartuttamista sekä EU:n rahoituksen hallinnointia. Yhtiön toisena painopistealueena ovat oman pääoman ehtoiset suorat sijoitukset, suurehkoihin ja pitkäaikaista riskinottoa edellyttäviin yrityshankkeisiin.

Yhtiöön koko sijoitustoiminnassa pyritään liiketaloudelliseen kannattavuuteen. Sijoituksille asetetaan aina tuottoa tavoite. Yksittäisissä sijoituspäätöksissä voidaan poikkeuksellisesti hyväksyä tavanomaista alaisempi tuotto-odotus ja suurempi riski. Alkuvaiheen yrityksiin kohdentuviin rahastosijoituksiin sekä suurehkoihin yrityshankkeisiin sisältyvää suurempaa riskiä voidaan tasapainottaa sijoituksilla vähempiriskisiin kohteisiin.

Alueellista kuljetustukea päätettiin jatkaa (TaVM 15/1999)

Alueellista kuljetustukea päätettiin jatkaa vuoden 2000 loppuun. Tuen jatkamisesta päätettiin hallituspuolueiden eduskuntaryhmien neuvottelujen tuloksena.

Kuljetustukea voidaan maksaa valtion varoista pienille ja keskusurille yrityksille Suomessa suoritettavasta tavarankuljetuksesta, jotka alkavat valtioneuvoston päätöksellä määrättävien syrjäisten ja harvaan asuttujen Etelä-Savon sekä Itä- ja Pohjois-Suomen kuntien alueilta. Laissa säädetään kuljetustuen maksamisen edellytyksistä. Lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen maksettavaan kuljetustukeen, jonka perusteena ovat 1.1.2000 tai sen jälkeen alkavat kuljetukset.

9.7. Hallintovaliokunta

Valiokunta antoi 10 mietintöä ja 12 lausuntoa.

Uusi laki rakennerahastojen hallinnoinnista

Hallitus esitti säädettäväksi rakennerahasto-ohjelmien kansallista hallinnointia koskevan yleislain. Ehdotettu laki koski rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoa sekä rakennerahastovarojen ja vastaavan kansallisen rahoitusuuden hallinnointia, valvontaa ja tarkastusta. Ehdotettu laki koski kaudelle 2000-2006 hyväksyttäviä ohjelmia. Rakennerahastovarojen valvontaa ja tarkastusta koskevia säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin soveltuvin osin myös kaudelle 1995-1999 hyväksyttyihin ohjelmiin.

Mietinnössään valiokunta totesi, että vuosille 1995-1999 hyväksyttyjen rakennerahasto-ohjelmien hallinnoinnin soveltaminen kansalliseen hallinto- ja budjetoitajärjestelmään johti monimutkaiseen ja laajalle hajautuneeseen

hallintomalliin. Hallinnointia varten ei pääsääntöisesti luotu uutta lainsäädäntöä, mistä oli seurauksena useita lainsäädännöllisiä aukkoja. Tähän liittyen valiokunta piti lakiehdotusta tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena.

Mietinnössään valiokunta kiinnitti huomiota mm. maakunnan yhteistyöryhmän asemaan ja kokoonpanoon, lain suhteeseen muuhun lainsäädäntöön, ohjelmareservin hallinnointiin ja jakoon sekä kuntarahoitteisten hankkeiden erityispiirteisiin. Valiokunta teki useita korjauksia lakiehdotukseen sekä hyväksyi kaksi lausumaehdotusta.

Valiokunta myös edellytti hallituksen tarkkaan seuraavan uudistuksen tavoitteiden toteutumista sekä uuden lainsäädännön soveltamista, toimivuutta ja tuloksellisuutta sekä antavan eduskunnalle uudistuskokonaisuutta koskevan seikkaperäisen selonteon vuoden 2003 loppuun mennessä.

Valtakunnalliset hätäkeskukset vakinaistettiin

Hallituksen esityksessä ehdotettiin säädettäväksi hätäkeskuslaki, jonka perusteella järjestettäisiin pelastus-, poliisi- sekä sosiaali- ja terveystoimen hätäkeskustoiminta. Lakiehdotuksen mukaan valtakunnalliset hätäkeskukset korvaisivat kunnalliset hätäkeskukset ja poliisin hallintojärjestelmään kuuluvat poliisin hälytyskeskukset. Kokeiluluonteisesti yhdistettyjä hätäkeskuksia on jo kokeiltu huhtikuusta 1996 alkaen neljällä alueella.

Uutta hätäkeskuslakia ei kuitenkaan sovellettaisi hätäkeskustoimintaan Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Kirkkonummen, Siuntion ja Vantaan kunnissa, joissa hätäkeskustoiminnasta vastaisivat edelleen asianomaiset kunnat siten kuin pelastustoimilaissa säädetään.

Mietinnössään valiokunta kiinni huomiota mm. uudistuksen rahoitustapaan, hätäkeskusaluejakoon, henkilöstön asemaan pääkaupunkiseudun erityisasemaan sekä teki lukuisia yksityiskohtia koskevia korjauksia hallituksen esitykseen. Valiokunta hyväksyi myös 5 lausumaehdotusta.

9.8. Sivistysvaliokunta

Sivistysvaliokunta antoi 10 mietintöä ja 4 lausuntoa.

Esiopetusuudistus (SiVM 7/1999)

Maksuttoman, 6-vuotiaiden esiopetuksen järjestäminen on vuoden 2001 elokuusta lukien lakisääteinen kuntien velvollisuus. Lain mukaan lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. Esiopetukseen osallistuminen on lapselle vapaaehtoista, ja päätöksen osallistumisesta tekee huoltaja. Arvioiden mukaan esiopetukseen osallistuu 52 000 lasta eli n. 80 % ikäluokasta.

Lain tarkoittama esiopetuksen järjestäminen alkaa jo vuoden 2000 elokuusta, mutta järjestäminen on ensimmäisen toimintavuoden aikana kunnille vapaaehtoista, lukuun ottamatta pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia oppilaita. Kunnat päättävät, järjestetäänkö esiopetusta

ussa, päivähoitopaikassa tai muussa soveltuvassa paikassa. Kunnat voivat hankkia esiopetuspalveluita myös muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta, kuten seurakunnalta tai yksityiseltä päiväkodista.

Esiopetukseen laajuus on 700 tuntia. Sen tavoitteena on parantaa lasten oppimisedellytyksiä ja edesauttaa lasten joustavaa siirtymistä varhaiskasvatuksesta perusopetuksen ensimmäiselle luokalle.

Päävastuu opetuksesta kuuluu opettajille, joilla on luokan- tai lastentarhanopettajan koulutus. Päivähoitopaikassa järjestettävässä esiopetuksessa ovat kelpoisia antamaan opetusta myös päivähoidon tehtävissä olleet sosiaalis-kasvatustajan tai sosionomin koulutuksen suorittaneet henkilöt. Kelpoisuus jatkuu automaattisesti vain siirtymäkauden, jona aikana em. henkilöiden tulee saada pedagogista täydennyskoulutusta voidakseen jatkaa esiopetustehtävissä tämän jälkeenkin.

Suurinta huolta eduskuntakäsittelyn aikana aiheutti se, että esiopetusta saavilla oppilailla ei ole oikeutta koulumatkaetuun. Tätä pidettiin suurena puutteena etenkin maaseudulla ja haja-asutusalueilla. Sivistysvaliokunnan lausumassa edellytettiin koulumatkaedun järjestämistä 1.8.2001 lukien. Myös sosialidemokraatit pitivät asiaa tärkeänä.

Sivistysvaliokunta esitti myös muita lausumia mietinnössään. Lausumat koskivat esiopetuksen päivittäisen työajan rajoittamista, täydennyskoulutuksen järjestämistä myös luokanopettajille ja lastentarhanopettajille, sosiaalis-kasvatustajia ja sosionomeja koskevan siirtymäkauden pituutta (3 vuotta) sekä vammaisten lasten asemaa. Lisäksi edellytettiin lakimuutosta, joka mahdollistaisi kunnan päivähoiton hallinnoinnin siirron myös opetustoimesta vastaavalle lautakunnalle. Eduskunta haluaa esiopetuksesta selonteon kolmen vuoden kuluessa voimaantulosta.

Esiopetusuudistus on ollut sosialidemokraattien pitkäaikainen koulutus- ja kasvatustalpoliittinen tavoite. Ryhmän edustajat painottivat oppimisen ilon löytymistä jo esiopetuksessa, ja siten myönteistä alkua kouluvuosille. Samalla uudistus mahdollistaa entistä aikaisemman oppimisvaikeuksien huomaamisen edellyttäen, että ryhmäkoot eivät kasva liian suuriksi. Sosialidemokraatit korostivat moniammatillisuuden merkitystä esiopetusta järjestettäessä sekä sosiaalis-kasvatustajia ja sosionomeja koskevan siirtymäkauden pidentämistä.

Opiskelijoiden asumisen tuen yhtenäistäminen (SiVM 8/1999)

Vuodenvaihteessa voimaan tulleen lakimuutoksen mukaan kaikki vuokralla asuvat, lapsettomat opiskelijat siirtyivät opintotukilain mukaisen asumisjärjestelmän piiriin. Asumisliisan tukiprosentiksi tuli 80 %, joka oli 10 % enemmän kuin mitä hallitus esitti. Asiasta käytiin tiukat eduskuntaryhmien väliset neuvottelut. Opiskelijoiden asumisen tukeminen oli toinen demareiden painopistealue jo kesäkokouksesta lähtien, ja pitkästi sosialidemokraattien ansiosta tukiprosentti saatiin korotettua samalle tasolle kuin muulla väestöllä. Samalla hyväksyttiin, että asumisliisää myönnettäessä otetaan huomioon myös puolisoin tulot. Toinen selkeä ryhmämme tavoite oli saada asumis-

lisästä ympärivuotinen. Tätä tavoitetta ei saavutettu, vaan jouduttiin tyytymään asian selvittämistä edellyttävään lausumaan.

Lapsen kasvu aikuiseksi - miten välttää pahoinvointi ja syrjäytyminen (SiVL 2/1999)

Yksi valiokunnan merkittävimpiä asioita oli lasten pahoinvoinnin ja syrjäytymisen ehkäisyä koskenut lausunto (hallituksen toimenpidekertomus): lapsen kasvu aikuiseksi - miten välttää pahoinvointi ja syrjäytyminen. Valiokunta kiinnitti huomiota erityisesti seuraaviin asioihin: perusopetuksen ja koulukulttuurin merkitys ja riittävä resurssointi (ryhmäkoot, oppilashuolto, henkilöstön pysyvyys, tukiverkko), kulttuuri- ja liikuntamahdollisuudet, nuorisotyö, nuorten työmarkkinatilanne, työpajatoiminta, erityisopetus ja tukiopeutus, huumeiden käytön ehkäisy sekä psykiatristen palveluiden lisääminen.

9.9. Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valiokunta antoi 16 mietintöä ja 25 lausuntoa.

Kestävän metsätalouden rahoituslakia muutettiin (MmVM 5/1999)

Hyväksyttiin esitys, jolla muutettiin kestävän metsätalouden rahoituksesta annettua lakia ja lain voimaantulosään-
nöstä siten, että energiapuun haketustuki tulisi määräaikaik-
seksi ja tukea koskevien säännösten voimaantulosta ei
säädetäisi asetuksella vaan lailla. Mainitut säännökset
ovat voimassa marraskuun 1999 alusta vuoden 2002 lop-
puun.

Laki metsäntutkimuslaitoksesta hyväksyttiin (MmVM 6/1999)

Metsäntutkimuslaitoksen tehtävänä on edistää tutkimuk-
sen keinoin metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaa-
lisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Tehtävistä säädetään
tarkemmin asetuksella. Metsäntutkimuslaitoksen ylin
toimielin on johtokunta. Metsäntutkimuslaitos hoitaa
hallinnassaan olevia alueita tutkimustoiminnan tarpeiden
mukaisesti ottaen huomioon myös alueiden muut käyttö-
muodot.

Maatalousyrittäjien luopumistukea muutettiin (MmVM 8/1999)

Hallitus ehdotti maatalousyrittäjien luopumistuesta annet-
tua lakia muutettavaksi siten, että tarvittaessa voimassa
oleva luopumistukiohjelma voitaisiin toteuttaa loppuun
kokonaan kansallisin varoin silloin, kun päätös annetaan
vasta vuonna 2000. Samalla säädettäisiin haku aika päätty-
väksi 15 päivänä tammikuuta 2000. Valiokunta hyväksyi
esityksen voimaantulosäädösten muutosten myötä.

Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvausta laajen- nettiin (MmVM 13/1999)

Hyväksytyssä esityksessä metsästyslakiin lisättiin sään-
nös, jonka mukaan petoeläinten ihmiselle ja voimassa
olevan sääntelyn lisäksi myös muulle kuin eläintenpitoon

tarkoitettulle irtaimelle omaisuudelle aiheuttama vahinko
korvata valtion varoista.

9.10. Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta antoi 31 mietintöä ja 11
lausuntoa.

Työmarkkinatuen tarveharkintaa lievennetään (SiVM 13/1999)

Työmarkkinatuen tarveharkintaa lievennetään puolison
tulosten osalta 1.9.2000 lähtien. Uuden säännöksen mu-
kaan työmarkkinatuen tarvetta harkittaessa otetaan huomi-
oon henkilön omat tulot kokonaan ja hänen puolisonsa
tulot 1400 markkaa ylittävältä osalta kuukaudesta. Aikai-
sempi puolisoa koskeva tuloarja on 300 markkaa. Muutos
korostaa sosiaaliturvan yksilöllisyyttä ja lisää kannusta-
vuutta.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuihin 3500 markan maksukatto (SiVM 19/1999)

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettu
laki muuttui siten, että palvelun käyttäjän suorittamille
asiakasmaksuille on 3500 markan enimmäismäärä vuodes-
sa (12 kuukautta). Maksukaton ylittymisen jälkeen ovat
maksukattona sisältyvät palvelut maksuttomia. Lasten
päivähoidosta perittävä korkein mahdollinen maksu nousi
1000 markasta 1100 markkaan. Päivähoidon maksu voi-
daan periä 12 kuukaudesta silloin kun lapsi on hoidossa
ympäri vuotisesti ilman merkittäviä poissaoloja.

Valtioneuvosto päätti lisätä kuntien mahdollisuutta korot-
taa eräitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja
kompensoidakseen maksukaton aiheuttamia asiakasmak-
sutulon menetyksiä. Merkittävimmät korotukset olivat
uusi, lyhytaikainen laitoshoidon perusmaksu sekä korotus
päiväkirurgian maksuun.

Sosiaalidemokraatit pitivät tärkeänä maksukaton aikaansaa-
mistä, vaikkakin maksukaton taso jäi sen verran korkealle
tasolle, ettei se helpota kuin kaikkein eniten sosiaali- ja
terveyspalveluja käyttävien asemaa. Asiakasmaksujen
korotukset nähtiin ongelmallisina, ja korotuskehityksen
vaikutuksien selvittämistä pidettiin tärkeänä.

Eduskunta hyväksyi lakimuutoksen hyväksymisen yh-
teydessä lausuman. Eduskunta edellyttää hallituksen seu-
raavan sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja ja maksukat-
toa koskevan järjestelmän toteutumista etuineen ja haittoi-
neen, niiden sosiaali- ja terveyspoliittisia vaikutuksia sekä
ryhtyvän tarvittaviin lainsäädäntötoimenpiteisiin. Huo-
miota on kiinnitettävä myös palvelujärjestelmän rahoituk-
sen kokonaisuuteen. Hallituksen tulee antaa selvitys edus-
kunnalle viimeistään vuoden 2001 keväällä.

Eläkkeensaajan korotettua sairausvakuutusmaksua alen-
nettiin 0,7 pennillä (SiVM 21/1999)

Eduskunta päätti, hallituksen esityksestä poiketen, alentaa
eläkkeensaajan korotettua sairausvakuutusmaksua 0,7
pennillä vuoden 2000 alusta. Näin ollen eläkkeensaajan

sairausvakuutusmaksu on vuonna 2000 3,2 penniä ja palkansaajien sairausvakuutusmaksu on 1,5 penniä kunallisverotuksessa vahvistetulta veroäyryltä. Hallitus esitti 0,35 pennin alennusta kahtena vuonna eli yhteensä 0,7 penniä vuosina 2000-2001.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä priorisoi eläkkeensaajien sairausvakuutusmaksun alentamisen, ja ryhmän panos maksun alentamiseksi 0,7 pennillä oli ratkaiseva. Asiasta käytiin eduskuntaryhmien kesken neuvottelut.

Kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksen toteutusta siirrettiin maaliskuun alkuun (StVM 22/1999)

Kansaneläkkeen pohjaosan pienentämistä 20 prosentilla myöhennetään vuonna 2000 tammikuun alusta maaliskuun alkuun eli ajankohtaan, jolloin otetaan uudet verokortit käyttöön.

Eduskunnassa oppositio ajoi kiivaasti kansaneläkkeen pohjaosan päätöksen pyörtämistä ja leikkauksen pysäyttämistä vuoden 1999 tasolle. Keskustelu ja sitä seurannut mediakampanjoini oli tuttu jo edellisiltä vuosilta, mutta se ei johtanut muutoksiin.

Eläkkeelle siirtymistä myöhentäviä eläkelainsäädännön muutoksia (StVM 23/1999)

Kolminkantaaisesti valmisteltu ns. Puron paketti tuli eduskunnan käsittelyyn syksyllä 1999. Lakiesitys hyväksyttiin muutoksitta, ja lait tulivat voimaan vuoden 2000 alusta. Eduskuntakäsittelyn aikana kiinnitettiin huomiota eräisiin väliinpuotoamistilanteisiin. Hyväksytyn lausuman mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti pitkistä irtisanomisajasta ja työttömyyseläkkeen viiden vuoden työssäolovaatimuksesta viimeisen 15 vuoden aikana aiheutuvat väliinpuotoajaongelmat ja ryhtyy tarvittaviin lainsäädäntötoimiin.

Lain valmistelun aikana esitettiin työttömyyseläkeputken poistamista. Työttömyyseläkkeen tasoa alennettiin (enimmillään 4 %), mutta itse putkea ei poistettu. Työttömyyseläkkeen ehdoista poistettiin tulevan ajan oikeus, mikä helpottaa eläkkeen saantia väliinpuotoamistilanteissa. Muutos oikeuttaa n. 1500, aiemmin hylkypäätöksen saanutta henkilöä työttömyyseläkkeeseen. Työttömyys- ja työkyvyttömyyseläkkeiden rahastointi muuttuu niin, että ikäänntyneiden työntekijöiden työllistäminen on työnantajille nykyistä kannattavampaa. Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja nousi 58 vuodesta 60 vuoteen. Osa-aikaeläkkeen ikäraja on 56 vuotta ainakin vuoden 2002 loppuun. Laskentateknisistä syistä varhennettu vanhuuseläke suurenee, enimmillään 6 % nykytasosta ja lykätty vanhuuseläke pienenee, enimmillään 4,8 % nykyisestä. Yli 55-vuotiaiden (pienpalkkaisetkaan) päätkättyöt eivät heikennä jatkosakaan työeläkettä. Enintään 10 kuukauden työ ns. 500 päivän tai lisäpäivien aikana ei aiheuta heikennyksiä eläketurvaan. Vuonna 2000 työttömäksi jäävät 55-59-vuotiaat pyritään työllistämään jo työttömyyden alkuvaiheessa avoimille työmarkkinoille tarvittaessa koulutus- ja kuntoutustienojen avulla. Lakiuudistukseen liittyy valtion talous-arvioon hyväksytty 70 miljoonan markan potti 55-59-vuotiaiden tukityöllistämiseen.

Sovittelun työttömyyspäivärahan enimmäiskestoa ja työssäkäyntialueiden määrittelyä täsmennettiin (StVM 25/1999)

Osa-aikatyöntekijöille maksettavan sovitellun päivärahan enimmäiskestoa muutettiin niin, että päivärahaa voidaan maksaa enintään 36 kuukaudesta. Enimmäiskesto oli poistettu väliaikaisesti määräaikaisella lailla, jonka voimassaolo päättyi vuoden vaihteessa. Aikaisemman pysyvän lain mukaan enimmäiskesto oli 150 päivää ja enintään 24 kuukautta.

Uuden lain mukaan sovitellun päivärahan enimmäismaksuajan laskeminen aloitetaan alusta, jos päivärahan saaja on ollut yhdenjaksoisesti kokoaikatyössä vähintään kuuden kuukauden ajan tai enimmäismaksuajan jälkeen ollut työssä työssäolohtoon (n.10 kuukautta) oikeuttavassa määrin.

Muutos johtaa tilanteeseen, jossa henkilö joka kolmen vuoden välein on kymmenen kuukautta vain osa-aikatyön palkan varassa, jos hän ei onnistu työllistymään kokoaikaisesti. Tällä estetään se, että sovitellusta päivärahasta ei tule pysyvää palkkasubvention muotoa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mukaan uudistusta on seurattava ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin. Samoin valiokunta piti tärkeänä, että soviteltu päiväraha ja siihen liittyvien ongelmien ratkaiseminen muodostavat osan aktiivisen sosiaalipolitiikan valmistelua.

Yrittäjien työttömyysurvaa koskeva myyntivoiton jakossäännös muutettiin kaavamaisemmaksi muun muassa siten, että myyntivoiton jaksoituksen ulkopuolelle jäävät vähäisen yritystoiminnan lopettamiseen liittyvät myyntivoittotilanteet. Myyntivoiton jaksoitukselle säädettiin enimmäiskesto, jonka mukaan myyntivoitto estää työttömyyspäivärahan maksamisen enintään kahden vuoden ajalta.

Työssäkäyntialuetta koskevaa säännöstä muutettiin niin, että työministeriö antaa yhtenäisen käytännön aikaansaamiseksi vuosittain määräykset työssäkäyntialueista. Valiokunnan ehdotuksesta lakiesitystä täsmennettiin siten, että työssäkäyntialueiden määrittäminen tapahtuu paikallisten työvoimatoimikuntien valmistelun pohjalta. Työttömyysurvavain säännöstä muutettiin vastaamaan opintotukijärjestelmässä tehtyjä muutoksia niin, että opiskelu lukiossa aikuisille tarkoitettu oppimäärän mukaan ei ole esteenä työttömyyspäivärahan maksamiselle.

9.11. Työasiainvaliokunta

Työasiainvaliokunta antoi kahdeksan mietintöä ja lausuntoa.

Työasiainvaliokunnan virallinen nimi muuttuu 1.3.2000 lukien työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnaksi (TyV).

Kansainvälisen työjärjestön lapsityön kieltämistä koskeva sopimus hyväksyttiin (TyVM 8/1999)

Kansainvälisen työjärjestön uusi sopimus nro 182 kieltää lapsityön pahimpien muotojen käytön. Suomen lainsäädäntö täyttää yleissopimuksen vaatimukset. Näin ollen valiokunta puolsi yksimielisesti sopimuksen hyväksymistä ja suosituksen huomioimista tulevassa lainsäädäntötyössä. Suomi on ensimmäisten, sopimuksen ratifioineiden maiden joukossa.

Suomeen lähetettyjen työntekijöiden työsuhteen ehdot ja olot selkeytyvät (TyVM 7/1999)

Lähetettyjä työntekijöitä koskeva uusi laki ja muutokset työsuojimus- ja ulkomaalaislakiin toimeenpanevat asianomaisen EY:n direktiivin. Laissa säädetään palvelujen tarjoamisen yhteydessä Suomeen rajoitetuksi ajaksi työhön lähetetyn työntekijän työsuhteessa sovellettavista työehtoja ja -oloja koskevista säännöksistä. Vähimmäis- turvan piiriin pääsy edellyttää eräissä töissä kahdeksan päivän ylittävää komennusaikaa. Lain valmistelu oli tapahtunut kolmikantaisesti, eikä siihen tullut eduskuntakäsittelyn aikana muutoksia. Valiokunta kiinnitti huomiota valvonnan vaikeuteen, ja korosti riittävien resurssien turvaamista työsuojelupiireissä.

Henkilöstörahasuojajärjestelmään lisää joustavuutta (TyVM 6/1999)

Lakimuutos mahdollistaa henkilöstörahasaston osuuden nostamisen käteisenä, mikäli yrityksen voittopalkkiojärjestelmä sen sallii. Eläkkeelle jäänyt rahaston jäsen voi nostaa rahasto-osuutensa eläkkeelle jäämistä seuraavien enintään neljän vuoden aikana. Lisäksi parannettiin henkilöstörahasaston käyttämällisyyksiä suhdannevaihteluita tasaavana puskurirahastona. Neuvotteluvollisuus laajennettiin myös rahaston purkutilanteisiin. Valiokunta korosti, että henkilöstörahasoja koskevia säännöksiä tulee uudistaa edelleen niin, että ne ovat entistä houkuttelevampia, myös pienille yrityksille ja että määräaikaist työntekijätkin voivat päästä rahaston jäseniksi.

Kotitaloustyön vero- ja yritystukijärjestelmäkokeiluja jatkettiin vuodella (TyVM 2 ja 3/1999)

Kotitaloustyön tukijärjestelmät ovat olleet kokeiltavana vuoden 1997 lokakuun alusta. Tuen piiriin ovat kuuluneet kotitaloudessa tehtävä tavanomainen kotitalous-, hoiva- ja hoitotyö sekä asunon kunnonapito- ja perusparannustyö. Kokeilun jatkaminen vuoden 2000 loppuun on perusteltua riittävän tiedon saamiseksi ja mallien keskinäiseksi vertaamiseksi. Valiokunnan mukaan päätös kotitaloustyön tukimuodosta jatkossa tulee tehdä vuoden 2000 aikana. Samalla tulee selvittää, kotitaloustyöpalvelun tarjoamista työsuhte- etuna, keskituloisten palvelujen käytön lisäämistä sekä tukien myöntämisperusteita suhteessa muihin tukiin.

Työsuojeluvalltuutetuille tulee antaa asianmukainen koulutus työsuojeluasuiden hoidossa (TyVM 1/1999)

Lakiesitys perustui Euroopan yhteisöjen komission antamaan huomautukseen EY:n työympäristön puitedirektiivin puutteellisesta toimeenpanosta Suomessa. Muutoksissa korostuu työsuojeluväarojen ennalta ehkäiseminen ja jatkuva työsuojelutason parantaminen. Laista on puuttunut

työnantajan velvollisuus kouluttaa työsuojeluvalltuutettua. Velvoite on ollut keskusjärjestösopimuksissa, mutta se ei ole koskenut koko työmarkkinoita.

Maantieliikenteen työaikadirektiiviehdotus lausunnolla (TyVL 2/1999)

Euroopan yhteisöjen komission ehdotus direktiiviksi maantieliikenteen työntekijöiden ja omaan lukuunsa työskentelevien maantieliikenteen työntekijöiden työajan järjestelystä käsiteltiin työasiainvaliokunnassa. Lausunnossa valiokunta katsoi, ettei se pidä tarkoituksenmukaisena eikä yleisten työoikeuden periaatteiden mukaan mahdollisena soveltaa työaikalainsäädäntöä itsenäisiin yrittäjiin. Vähemmistön jääneet sosialidemokraattiset edustajat tekivät erivän mielipiteen, jossa jätettiin pois tarkoituksenmukaisuus argumentti pois. Yksimielisyys vallitsi siitä, että liikenteen ajo- ja lepoaikojen sääntely tulee perustua yrittäjien ja työntekijöiden osalta yhtäläisiin säännöksiin ja että työajan kieltä ei ole tarkoituksenmukainen ottaa huomioon Suomen erityisolosuhteet.

Valtioneuvoston selvitys WTO:n neuvottelukierroksesta (TyVL 4/1999 ja YmVL 5/1999)

Valiokunta piti tärkeänä Maailman kauppajärjestö WTO:n neuvottelukierroksen laaja-alaisuutta niin, että käsitellään kauppapoliittisten seikkojen lisäksi globalistumiseen, vaurauden jakautumiseen, kehitykseen, ympäristöön, terveyteen sekä työntekijöiden ja kuluttajien asemaan liittyvien asioiden käsittelyä. Valiokunnan tuen saa ehdotus Kansainvälisen työjärjestö ILO:n ja WTO:n korkean tason kokouksesta, jossa käsiteltäisiin kauppaa, globalistumista ja työoikeuteen liittyviä kysymyksiä. ILO:n, joka on keskeinen työelämäkysymysten asiantuntija, perusnormien toteutumista tulee edistää. Valiokunnan mielestä myös tullietuusjärjestelmän sisältöä tulee uudistaa ja laajentaa, jolloin se myönteisellä tavalla kannustaisi kehitysmaita uudistamaan tuotantotapojaan ja työelämäänsä. Kuluttajien mahdollisuuksia saada tietoa tuotteiden valmistusolosuhteista ja työelämän perusnormien noudattamisesta tulee parantaa.

Ympäristövaliokunta painotti ympäristönäkökohtien sisältämistä läpäisyperiaatteella myös muille neuvottelusektoreille tavoitteena se, ettei kaupan vapautus vahingoita ympäristöä, ihmisten terveyttä eikä eläinten hyvinvointia. Samoin valiokunta korosti kehitysmaiden mukaan saamista erityis-toimin ja neuvottelujen läpinäkyvyyttä ja avoimuutta sekä eduskunnan pitämistä ajan tasalla neuvottelujen etenemisestä.

Seattlessa 30.11-3.12.99 pidetty WTO:n ministerikokous pääsi erimielisenä vähäisiin tuloksiin. Kokous sai paljon huomiota mediassa varsinkin, kun eri järjestöt ja laajat kansanjoukot osoittivat mieltään nykymuotoista globalisaatiota vastaan.

◆◆◆◆◆

9.12. Liikennevaliokunta

Valiokunta antoi viisi mietintöä ja kolme lausuntoa.

Liikennevaliokunta puolsi luvanvaraisen henkilöliikenteen lakia muutettavaksi (LiVM 1/1999 vp)

Eduskunta on 25 päivänä toukokuuta 1999 lähettänyt liikennevaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotettiin muutettavaksi luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annettua lakia. Joukko liikenneluvan myöntämisen edellytysten täyttyminen olisi vastaisuudessa tarkistettava viiden vuoden välein. Tämä samoin kuin luvan myöntämisen edellytyksenä olevan hyvämainisuuden vaatimuksen muutos johtuvat Euroopan unionin neuvoston direktiivin muuttamisesta.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta piti esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puolsi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Hallituksen esitys laiksi tieliikennelain 64 §:n muuttamisesta (LiVM 2/1999 vp) ja Marjatta Vehkaojan (sd) lakialoite (LA 119/1999 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotettiin muutettaviksi ajo-oikeutta koskevia tieliikennelain säännöksiä. Ehdotuksen mukaan kaksi- ja kolmipyöräisen mopon kuljettamiseen ei enää riittäisi pelkästään 15 vuoden ikä, vaan lisäksi vaadittaisiin ajoneuvon luokkaa vastaava ajo-oikeus. Pienitehoisen mopon kuljettamiseen vaadittaisiin edelleen vain 15 vuoden ikä.

Lisäksi säädettäisiin oikeudesta kuljettaa mopoa Ahvenanmaan maakunnassa annetun mopon ajoluvan nojalla koko valtakunnan alueella. Esitys liittyi kaksi- ja kolmipyöräisten mopojen kuljettamiseen vaadittavan M-ajokorttiluokan käyttöönottoon, joka muutoin toteutetaan lakia alemmanasteisin säädöksin.

Lakialoitteeseen LA 119/1999 vp sisältyvän lakiehdotuksen mukaan pienitehoista mopoa saisi kuljettaa aikaisintaan sinä vuonna, jona henkilö täyttää 15 vuotta.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta piti esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puolsi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Liikennevaliokunta piti hyvänä, että mopon ajo-oikeuden hankkiminen edellyttäisi kuljettajantutkinnon teoriakokeen suorittamista. Teoriakokeen suorittaminen antaisi mopoilijoille nykyistä paremmat perustiedot liikenteestä ja parantaisi mopoilijan edellytyksiä selviytyä liikenteessä. Mopoilijan korostunut vastuu omasta toiminnastaan liikenteessä vähentää mopoiluun liittyvää onnettomuusriskiä ja parantaa liikenneturvallisuutta.

Hallituksen esityksen perusteluissa mopokortin lisäksi käsiteltiin ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista annetun asetuksen (1256/1992) tarkoittamaa kevyttä nelipyörää. Saman asetuksen 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa on luokiteltu mopoksi kolmipyöräinen moottoriajoneuvo, jonka

moottorina on enintään 50 cm³:n polttomoottori ja suurin rakenteellinen nopeus on enintään 45 km/h. Kevyen nelipyörän tekniset vaatimukset ovat samat kuin kolmipyörän ja kevyt nelipyörä muistuttaa ulkoisesti kolmipyörää, mutta kevyen nelipyörän kuljettajaa koskevat vaatimukset ovat samat kuin auton kuljettajalla. Liikennevaliokunta ei pidä kolmipyörän ja kevyen nelipyörän nykyistä kohtelua säädöstasolla johdonmukaisena. Kevyt nelipyörä on ajominaisuuksiltaan turvallisempi kuin kolmipyörä. Mm. nelipyörän jarrutus- ja vakausominaisuudet ovat kolmipyörää paremmat.

Saadun selvityksen mukaan kevyt nelipyöräajoneuvoja tultaneen hankkimaan lähinnä asiointi- ja ostosten kuljetustarkoituksiin sellaisten henkilöiden (kuten vanhuksien) toimesta, jotka eivät tulisi koskaan hankkimaan autonajokorttia ja joille elämäntilanne huomioon ottaen tämä on lähes ainoa turvallinen ajovaihtoehto. Liikennevaliokunnan käsityksen mukaan kevyt nelipyörä tulisiakin ajo-oikeudellisesti rinnastaa kaksi- ja kolmipyöräisiin mopoihin. Liikennevaliokunta huomautti, että Euroopan neuvoston direktiiviä kaksi- ja kolmipyöräisten moottoriajoneuvojen tyyppihyväksynnästä (92/61/ETY) sovelletaan myös kevyisiin nelipyöräisiin moottoriajoneuvoihin (1 luku 1 art 3 kohta). Valiokunta ehdotti tätä koskevan lausuman hyväksymistä.

Suomessa on useamman vuoden ajan kyetty parantamaan tieliikenteen turvallisuutta ja alentamaan liikennekuolemien määrää. Tieliikenteen turvallisuuden kehityksessä on kuitenkin vuonna 1999 tapahtunut käänne huonompaan. Tässä yhteydessä liikennevaliokunta korosti liikenneturvallisuustyön merkitystä. Liikennekasvatuksesta kouluissa on saatu hyviä kokemuksia. Koulutuksen lisääminen ja laajentaminen kaikkiin oppilaitoksiin olisi erityisesti kevyen liikenteen ja mopoliiikenteen kannalta turvallisuutta parantavana toimenpiteenä tärkeää. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan opintomateriaalia on Suomessa tuotettu riittävästi, mutta sen vähäinen käyttö kouluissa on ongelma. Opintomateriaalia olisi saatava tehokkaaseen käyttöön eri oppilaitoksissa. Myös ikääntyneiden ajokyvyn ylläpitämistä on tuettava. Valiokunta ehdotti liikennekasvatusta koskevan lausuman hyväksymistä.

Liikennevaliokunta lisäksi totesi, että mopon kuljettamiseen tulee edelleen vaatia 15 vuoden ikä ja ehdottaa, että lakialoite LA 119/1999 vp hylätään.

Päättöehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta ehdotti, että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana, että lakialoite LA 119/1999 vp hylätään ja että hyväksytään kaksi lausumaa.

1. Eduskunta edellyttää, että liikenneministeriö ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin ajoneuvon rakenteista ja varusteista annetun asetuksen (1256/1992) tarkoittamien kolmipyöräisen mopon ja kevyen nelipyörän saattamiseksi säädöstasolla yhdenvertaisiksi käyttäen lähtökohtana kolmipyöräistä mopoa.

2. Eduskunta edellyttää, että mm. mopon teoriakokeen läpäisemiseksi annettavaa liikennekasvatusta kouluissa lisätään ja liikennekasvatus järjestetään samojen periaat-

teiden mukaisesti kaikissa ala- ja yläasteen oppilaitoksissa sekä lukioissa ja ammattioppilaitoksissa.

Liikennevaliokunta piti tärkeänä uudistaa ajoneuvon siirtolupaa koskevan lainsäädäntöä (LiVM 3/1999 vp)

Eduskunta lähetti 7 päivänä lokakuuta 1999 liikennevaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen ajoneuvon siirtolupaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Esityksessä ehdotettiin muutettavaksi tieliikennelakia, liikennevakuutuslakia sekä ajoneuvojen rekisteröintitoiminnasta ja tieliikenteen tietojärjestelmästä annettua lakia.

Ehdotuksen mukaan ajoneuvon tilapäisen liikenteessä käytön edellytyksenä olevista siirtokilvistä luovuttaisiin. Tilapäinen käyttöoikeus osoitettaisiin siirtoluvalla ja ajoneuvon kiinnitettävillä siirtomerkeillä. Siirtomerkitä säädettäisiin asetuksella. Siirtoluvalla käytettävien ajoneuvojen tiedot talletettaisiin ajoneuvorekisteriin. Siirtolupia myöntäisivät jatkossakin sopimusrekisteröijät, Ajoneuvohallintokeskus ja tullilaitos.

Siirtolupamenettelyn yksinkertaistamiseksi ja nopeuttamiseksi ehdotetaan, että liikennevakuutuskeskus voisi tarvittaessa myöntää liikennevakuutuksen ajoneuvon siirtoa varten.

Väestötietojärjestelmään talletettu, henkilön terveyden tai turvallisuuden takaamiseen liittyvä tietojenluovutusrajotus talletettaisiin myös tieliikenteen tietojärjestelmään. Samalla yhtenäistettäisiin tieliikenteen tietojärjestelmän vastaavan luovutusrajotuksen voimassaoloajat vastaamaan väestötietojärjestelmän voimassaoloaikoja. Lisäksi tehtäisiin nykyistä joustavammaksi ajoneuvorekisterin tietojen luovuttaminen teknisellä käyttöyhteydellä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta piti esitystä tarpeellisenä ja puolsi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan. Liikennevaliokunta piti tärkeänä, että ministeriö seuraa uuden siirtolupamenettelyn käyttöönottoa ja siirtomerkin kustannuskehitystä sekä tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin lupamenettelyn kehittämiseksi ja maksujen sopeuttamiseksi.

Hallituksen esityksen laeiksi merilain 1 luvun 1 §:n sekä alusrekisterilain 30 §:n muuttamisesta (LiVM 4/1999 vp)

Eduskunta lähetti 25 päivänä toukokuuta 1999 liikennevaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi merilain 1 luvun 1 §:n sekä alusrekisterilain 30 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä ehdotettiin muutettavaksi merilain säännöstä, joka koskee aluksen kansallisuutta. Ehdotuksen mukaan merenkulkuasioista vastaavan ministeriön olisi asetuksella säädetyillä edellytyksillä hyväksyttävä alus suomalaiseksi, jos Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalainen tai tällaisen valtion lainsäädännön mukaisesti perustettu oikeushenkilö, jonka sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on Euroopan talousalueella, omistaa alueesta enemmän kuin kuusi kymmenesosaa. Säännös muuttaisi nykyistä meri-

laa siten, että asetuksella täsmennettävien edellytysten täytyessä ministeriön on hyväksyttävä alus suomalaiseksi eikä ministeriöllä olisi edellytysten täytyessä harkintavaltaa.

Lainmuutos mahdollistaisi myös suomalaisen aluksen siirtämisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion alusrekisteriin kyseisen valtion sellaisen lainsäädännön mukaisesti, joka koskee muiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisten tai oikeushenkilöiden omistamien alusten rekisteröintiä.

Alusrekisterilakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka tarkoituksena on antaa Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaiselle tai siellä kotipaikan, keskushallinnon tai päätoimipaikan omaavalle oikeushenkilölle, joka omistaa aluksen, mahdollisuus poistaa alus Suomen alusrekisteristä ilman että rekisteriviranomaisella tai merenkulkuasioista vastaavalla ministeriöllä on rekisteristä poistamisen suhteen harkintavaltaa. Säännöksen tarkoituksena on täydentää merilain muutettavaksi ehdotettua säännöstä.

Ehdotettujen lainmuutosten tarkoituksena on saattaa Suomen lainsäädäntö tältä osin Euroopan yhteisön oikeuden mukaiseksi.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta piti esitystä tarpeellisenä ja puolsi hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Valiokunta totei, että ehdotettujen lainmuutosten tarkoituksena on saattaa Suomen lainsäädäntö Euroopan yhteisön oikeuden mukaiseksi. Euroopan yhteisön komissio on joulukuussa 1998 virallisen huomautuksen sisältävällä kirjeellä käynnistänyt Suomea kohtaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisen rikkomismenettelyn. Liittyen viralliseen huomautukseen Suomen hallitus on kahteen otteeseen, 11.5.1999 ja 1.11.1999, lähettänyt komissiolle kirjallisen vastauksen.

Valiokunta totei myös, että alusrekisterilainsäädäntö on Euroopan unionin jäsenvaltioissa yhdenmukaistettu ja huomauttaa, että muut jäsenvaltiot ovat pääsääntöisesti ryhtyneet muihinkin toimenpiteisiin turvataksaan kansallisen merenkulun aseman kansainvälisessä kilpailussa.

Valiokunta pani myönteisenä asiana merkille, että liikenneministeriö on esittänyt kahteen otteeseen, lokakuussa 1998 ja uudestaan kesäkuussa 1999, että Suomen kauppalaivaston kansainvälisen kilpailukykyyn parantamiseksi otettaisiin käyttöön vastaavia toimenpiteitä, kuin mitä muissa Euroopan maissa on toteutettu. Ministeriön toimenpide-ehdotuksia ei kuitenkaan hyväksytty.

Suomen lipun alla purjehtiva kauppalaivasto kehittyi kauppalaivaston myötä myönteisesti aina vuoteen 1998 asti. Vuoden 1999 aikana kehitys kääntyi kuitenkin epäsuotuisaan suuntaan, koska Suomen kauppalaivaston kansainvälinen kilpailukyky on nopeasti heikentynyt.

Huoltovarmuuden säilyttämisen kannalta oli tärkeää tietää myös kehitys sinä aikana, jolloin lainmuutos oli vireillä.

Tänä aikana myytiin ulkomaille viisi alusta, joissa oli yhteensä n. 100 työpaikkaa ja joilla ei ole niiden nykyomistuksessa mitään tekemistä Suomen merenkulun kanssa. Fortum myi neljä alusta (tankkeria) Citibankin omistamalle suomalaiselle rahoitusyhtiölle, mutta alukset purjehtivat edelleen Suomen lipun alla ja Fortum käytti niitä edelleen, aikarahdattuina. Saatujen tietojen mukaan vastaavia järjestelyjä on odotettavissa lisää. Yleisesti ottaen voitiin näin ollen todeta, ettei tarkasteluajanjaksena ole tapahtunut merkittäviä muutoksia suomalaisomisteisten alusten liputustilanteessa.

Valiokunta kiinnitti tässä yhteydessä vakavaa huomiota siihen, ettei kauppalausten vapaa ulosliputus ole ongelmantonta valtakunnan yleisen turvallisuuden kannalta. Suomi on logistisesti saarivaltio, johon ja josta meriteitse tapahtuvat kuljetukset ovat avainasemassa. Erityisesti poikkeustilanteissa on ratkaiseva merkitys sillä, että maamme lipun alla purjehtii riittävä määrä hyväkuntoista ja tarkoituksenmukaista aluskantaa, jolla voidaan hoitaa elintärkeitä kuljetukset. Juuri niiden avulla voidaan turvata todellinen huoltovarmuus. Valiokunta edellytti, että tämän tilanteen ylläpitämiseksi tehdään välittömästi tarpeelliset kansallisesti tehtävissä olevat toimenpiteet. Valiokunta ehdotti tätä tarkoittavan lausuman hyväksymistä.

Liikennevaliokunta kiinnitti toistuvasti huomiota suomalaisten varustamoiden heikkoon kilpailuasemaan ja esitti huolensa suomalaisten merenkulkijoiden työllistämismahdollisuuksien heikkenemisestä. Viimeksi lausunnossaan valtion talousarviosta vuodelle 2000 (LiVL 6/1999 vp) valiokunta ehdotti toimenpiteitä kansallisen merenkulun turvaamiseksi. Valiokunta ehdotti varustamoiden verotuksen kehittämistä ja nopeata selvitystä ns. tonnistoveron soveltuvuudesta Suomen olosuhteisiin. Tonnistoverotuksen on jo siirrytty tai päätös siihen siirtymisestä on tehty useissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa. Lisäksi liikennevaliokunta ehdotti ulkomaanliikenteen kauppalauslutelelostaa annetun lain soveltamisalaa laajennettavaksi ja valtion tuen laajuutta tarkistettavaksi siten, että veroennakoiden ja työnantajan maksamien sosiaaliturvamaksujen ohella myös muut lakisääteiset sosiaalikulutannukset voidaan

palauttaa varustamoille. Edelleen valiokunta totesi, että alushankintojen rahoituksen korkotukijärjestelmän käyttö soveltuu hyvin erityisesti Suomen olosuhteisiin sopivan korkealaatuisen tonniston hankintaan. Valtiovarainvaliokunnan vastetta liikennevaliokunnan ehdotuksiin ei ollut käytettävissä tämän mietinnön valmistushetkellä.

Liikennevaliokunta huomautti, että valiokunnan esittämät merenkulun tukitoimenpiteet ovat Euroopan yhteisössä hyväksyttyjä toimenpiteitä ja pääosin käytössä tärkeimmissä kilpailijamaissa. Paiti kansainvälinen kilpailukyky niin myös huoltovarmuuden ylläpitäminen edellyttää varustamoiden kilpailuaseman ja merenkulkijoiden työllisyyden turvaamista. Liikennevaliokunta korosti, että pelkkä alusrekisterilainsäädännön uudistaminen ei ongelmia ratkaise.

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta ehdotti, että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina ja että hyväksytään yksi lausuma.

Valiokunnan lausumaehdotus:

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee välittömästi ehdotukset sellaisista tukitoimenpiteistä, jotka varmistavat huoltovarmuuden turvaamiseksi riittävän, hyväkuntoisen ja tarkoituksenmukaisen kauppalauskannan säilyttämisen Suomen lipun alla.

Liikennevaliokunta hyväksyi muuttamattomana hallituksen esityksen ulkomaanliikenteen kauppalauslutelelostaa annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (LiVM 5/1999 vp)

Eduskunta lähetti 7 päivänä joulukuuta 1999 liikennevaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen ulkomaanliikenteen kauppalauslutelelostaa annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Esityksessä ehdotettiin muutettavaksi ulkomaanliikenteen kauppalauslutelelostaa annettua lakia väliaikaisesti siten, että varustamoyritykselle myönnetään vuonna 2000 tukena nykyisen tuen lisäksi 40 prosenttia mainittuna vuonna aiheutuvasta työnantajan merimieseläkevakuutusmaksua vastaavasta määrästä. Esityksen tarkoituksena on parantaa Suomen kauppalaivaston kilpailukykyä.

Useimmat Euroopan unionin jäsenmaat ovat ottaneet käyttöön merenkulkuelinkeinoinsa kilpailukykyä lisääviä toimenpiteitä viime vuosien aikana. Nämä toimenpiteet ovat yleensä noudattaneet Euroopan komission vuonna 1997 vahvistamia meriliikenteelle myönnettävää valtiontukea koskevia suuntaviivoja.

Liikennevaliokunta on toistuvasti vaatinut toimenpiteitä merenkulun kilpailukyvyn vahvistamiseksi. Viitaten lausuntoonsa hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2000 (LiVL 6/1999 vp) ja mietintönsä hallituksen esityksestä laeiksi merilain 1 luvun 1 §:n sekä alusrekisterilain 30 §:n muuttamisesta (LiVM 4/1999 vp) liikennevaliokunta piti tärkeänä, että suomalaisten kauppalausten kustannustaso saatetaan eurooppalaisittain kilpailukykyiseksi. Suomalaisten varustamoiden kilpailuasema ja merenkulkijoiden työllisyys on turvattava käyttämällä vastaavia keinoja kuin muut Euroopan unionin jäsenvaltiot.

Liikennevaliokunta totesi, että aluslutelelostuun lisääminen on merenkulkuelinkeinon kannalta tarpeellinen tukitoimenpide, mutta kauppalaivaston kilpailukyvyn kannalta vielä riittämätön. Valiokunta piti välttämättömänä, että asiaan palataan seuraavilla valtiopäivillä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta piti esitystä tarpeellisenä ja puolsi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

◆◆◆◆◆

9.13. Puolustusvaliokunta

Valiokunta antoi neljä lausuntoa.

◆◆◆◆◆

9.14. Ympäristövaliokunta

Ympäristövaliokunta antoi viisi mietintöä ja kahdeksan lausuntoa.

Ympäristösuojelulainsäädännön kokonaisuudistus (YmVM 4/1999)

Valiokunnan tärkein tehtävä vuonna 1999 oli käsitellä hallituksen esitys ympäristönsuojelulain ja vesilainsäädännön uudistamiseksi. Maaliskuussa 2000 voimaan tulevalle lainmuutoksella yhtenäistetään ympäristönsuojelulainsäädäntöä ja uudistetaan ympäristön pilaantumista aiheuttavan toiminnan lupajärjestelmä. Samalla voimaannetaan EY:n ympäristönsuojelua koskevan direktiivin (IPPC) säännöksiä. Uusi ympäristönsuojelulaki sisältää yhtenäiset säännökset maaperän, vesien ja ilman suojelusta. Kaikki päästöjä koskevat luvat yhdistetään yhdeksi ympäristölupaksi, jossa ympäristön eri osiin kohdistuvat pilaantumisvaikutukset otetaan tasaveroisesti huomioon. "Yhdeltä luokulta saatava" lupa edellytetään pääsääntöisesti samoilta toiminnoilta kuin aikaisemminkin. Ympäristö- ja vesilupien päätöksentekojärjestelmä uudistuu. Vesi oikeudet lakkautetaan ja tehtävät siirretään ympäristölupavirastoille. Virastot ratkaisevat ympäristövaliokunnaltaan merkittävimmät ympäristölupa-asiat. Lukumääräisesti suurin osa ympäristöluvista käsitellään edelleen kunnissa ja alueellisesti merkittävät lupa-asiat ympäristökeskuksissa. Lupapäätöksistä valitetaan Vaasan hallinto-oikeuteen ja sen päätöksistä Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kansallaisien vaikutusmahdollisuuksia parannetaan ympäristöä koskevassa päätöksenteossa mm. lisäämällä ympäristöjärjestöjen valitus- ja vireillepano-oikeutta. Uutena lain tavoitteena on torjua ilmastomuutosta.

Lakiesitystä pidettiin valiokuntakäsittelyssä hyvänä. Suurin osa valiokunnan muutosehdotuksista oli lakitekniisiä tai kielellisiä. Valiokunnan esityksestä hyväksyttiin kolme lausumaa, jotka koskivat lakimuutosten vaikutusten seuraamista, koulutuksen järjestämistä ympäristöviranomaisen henkilöstölle sekä eräitä ympäristönsuojelulain kohtia.

Biosidivalmisteille uusi hyväksymismenettely (YmVM 3/1999)

Toukokuussa 2000 voimaan tulevassa lainmuutoksessa on kyse mm. EY:n biosididirektiivin kansallisesta voimaansaatamisesta. Eliötä tuhoamaan tarkoitettuihin valmisteisiin eli biosidivalmisteisiin hyväksyttävä ennen niiden markkinoille luovuttamista ja käyttämistä. Hyväksyttävien valmisteiden piiri laajenee entisestään. Hyväksymisestä päättää valmistetypistä riippuen joko Sosiaali- ja terveysneuvoston tuotevalvontakeskus tai Suomen ympäristökeskus. Kemikaalilakiin tulee uusi valintavollisuus koskeva säännös, jonka mukaan toiminnanharjoittajan on silloin, kun se on kohtuudella mahdollista, valittava käyttöön sellainen kemikaali tai menetelmä, josta aiheutuu vähiten riskiä terveydelle ja ympäristölle. Valiokunta katsoi, että valintavollisuus tukee teollisuuden ja kaupan vapaakahtoisuuteen perustuvia, haittojen ehkäisymiin tähtäviä, tärkeitä toimia. Valiokunta korosti turhien ja päällekkäisten eläinkokeiden välttämistä, ja tutkimusainetoimijoiden jatkamista koskevan sääntöjen pikaista valmistelua. Lisäksi valiokunta kiinnitti huomiota henkilölöresurssi-

en riittävyteen sekä biosidivalmisteilla käsiteltävien EU:n ulkopuolelta tuotavien tuotteiden valvontaan.

9.15. Tulevaisuusvaliokunta

Tulevaisuusvaliokunnasta ei mietintöjä

- Tulevaisuusvaliokunnan asema vakinaistettiin
- Tulevaisuusvaliokunnan mielestä eduskunnan tulee päättää budjettikehyksistä
- Tulevaisuusvaliokunta päätti perustaa kokeneiden viisaiden keskustelufoorumin

Eduskunta hyväksyi eduskunnan uuden työjärjestyksen 17.12.1999. Työjärjestyksen uudistaminen liittyy 1.3.2000 voimaan tulevaan uuteen Suomen perustuslakiin. Uudessa työjärjestyksessä tulevaisuusvaliokunnan asema muutettiin pysyväksi valiokunnaksi eduskunnan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti. Asiasta jouduttiin kuitenkin äänestämään, sillä perustuslaki valiokuntaa ei pitänyt vakinaistamista tarpeellisenä. Valiokunnan asema vakinaistettiin äänin 96 - 73.

Tulevaisuusvaliokunta asetettiin tilapäiseksi valiokunnaksi ensimmäisen kerran vuonna 1993. Tulevaisuusvaliokunta sai alkunsa eduskunnan omasta aloitteesta, kun erityisesti kansanedustajat Eero Paloheimo ja Martti Tiuri vaativat hallitukselta tulevaisuutta käsittelevää selontekoa vuonna 1992. Hallituksen selonteon eduskuntakäsittely puolestaan edellytti, että eduskunnassa on asiaa valmistelevalle elin, eli valiokunta.

Tulevaisuusvaliokunnan tehtävänä on pohtia tulevaisuuden näkymiä ja ongelmia käsittelemällä valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ja valmistelemaa siitä eduskunnan mietintö. Valiokunta seuraa myös alan tutkimusta ja kehittämistyötä. Lisäksi tulevaisuusvaliokunta arvioi teknologian kehityksen yhteiskunnallisia vaikutuksia laadittamalla siitä selvityksiä.

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta katsoi lausunnossaan vuoden 2000 budjetista, ettei nykyinen budjettijärjestelmä toimi. Budjetti ei ole enää riittävän tehokas poliittisen ohjauksen väline, koska toimintaympäristö on muuttunut, valtion tehtävät eriytyneet, budjettiperiaatteet käyneet vanhentuneiksi, budjetin institutionaalinen rakenne on toimimaton ja tehoton ja tulostavoitteiden seuranta on vajavaista.

Tulevaisuusvaliokunta arvioi vuoden 2000 budjetista antamassaan lausunnossa budjettijärjestelmän toimivuutta ja päättynyt kriittisessä arviossaan ehdottamaan useita periaatteellisia ja rakenteellisia uudistuksia koko budjettijärjestelmään.

Valiokunta totesi, että julkisten tehtävien yhtiöittäminen, liikelaitostaminen ja rahastopohjaiseksi muuttaminen, valtion hyvinvointitehtävien käytännön hoidon siirtäminen kunnille sekä nettobudjetointi ovat vieneet osaltaan eduskunnan mahdollisuuksia aiemman kaltaiseen yksityiskohdalliseen budjettipäätökseen. Valtion tehtävien eriyttäminen ja edellä mainitut tosiasialliset budjetin laadinnan isot muutokset ovat tehneet monet vanhat budjettiperiaatteet

(täydellisyys-, vuotuisuus- bruttobudjetoitiperiaatteet) riittämättömiksi ja toimimattomiksi.

Uudistukset ovat olleet hyviä, eikä paluuta vanhaan ole. Poliittiselta ohjaukselta on vaadittava uudenlaista tehokkuutta ja näkemyksellisyyttä. Tulevaisuuden ennakointi on entistä tärkeämpää. Tätä uutta päätöstilannetta varten tulee ylimmälle poliittiselle päättäjälle luoda hyvät ohjaus- ja päätöksentekovälineet.

Valiokunta esitti kolmea pontta otettavaksi valtiovarainvaliokunnan mietintöön. Ne olivat budjetin menokehyksistä päättäminen siirretään eduskunnalle budjetin rakennetta kehitetään toiminnalliselta pohjalta politiikan suunnittelun suuntaan ja budjetissa arvioidaan tulevaisuutta muutaman vuoden tähtäyksellä yhteiskuntakehityksen kannalta tärkeillä aloilla.

Vauhdittaakseen tulevaisuutta koskevaa kriittistä yhteiskuntakeskustelua valiokunta päätti perustaa avukseen jatkona aiemmin pyörineelle Studia-Parlamentia-luentosarjalle

1. Kokeneiden viisaiden ja

2. Spontaanien nuorten keskustelufoorunit,

joista erityisesti viimeksi mainitussa hyödynnettäisiin internetin mahdollisuuksia.

Kokeneiden viisaiden foorumin tehtävänä on 1) tuoda suomalaiseen keskusteluun uusia aineksia maailmalta, maalta tai omasta pohdinnasta, 2) tunnistaa olemassa olevia tai tulevia suomalaisen yhteiskunnan sudenkuoppia ja 3) keksiä sosiaalisia uudistuksia taustalla on pelko siitä, että Suomessa sorrutaan siihen mistä koko Eurooppaa suhteessa Amerikkaan on arvosteltu: kirjoitetaan historiaa sekä etsitään lukuisia pienimuotoisia vanhoja ongelmia ja keskitytään huolella niiden ratkaisemiseen aikana, jolloin ne menestyvät, jotka kaikessa etsivät olematonta ja tekevät uutta ja vanhassakin pyrkivät uusiin lähestymistapoihin ja otteisiin luonne on epävirallinen, kriittinen ja luovasti keskusteleva - mieluiten väittelevä toimintatapa uuden luonnissa on syytä jättää osallistujien päätettäväksi, mutta voitaneen sopia seuraavasta:

1) kokoukset ovat valiokunnan kokouksia

2) ensimmäinen tunti klo 10-11.00 on avoin eduskunnassa työskenteleville, mutta jatko valiokuntakäytännön mukaisesti suljettu,

3) kerrallaan väittelyssä ei mukana kuin 5-6 kokenutta viisasta,

4) kirjataan ajatukset usean havainnoijan ja täten monipuolisen ymmärryksen ja oivalluksen kautta,

5) määritetään osa kokouksen kulusta etukäteen tyyliin virikkeellinen alustus, teesi - antiteesi, visio - vaihtoehtoinen visio, väittelijä - vastaväittelijä,

6) määrätietoisena ja tiukkana, mutta oivaltavana keskustelun johtajana toimii luontevasti kunkin aiheen "pääväittelijä",

7) kokoonpano keskustelussa tai väittelyssä on joustava, kustakin aiheesta riippuva kutsuttavia tiedon tuojia, ongelmien ratkaisijoita ja uuden ajattelijoita.

kokeneiden viisaiden keskustelun aiheita ovat muun muassa

1. Globalisaatio: onko syntynyt uusi sodan malli - hyökkäyssota ihmisoikeuksien puolustamisena?". Aihe kattaa monia Euroopan yhteisen tulevaisuuden rakentamisen ja päätöksenteon perusongelmia.

2. Työ: millä ehdoilla tietotekniikka luo eurooppalaisille työtä ja hyvinvointia?"

3. Ikääntyminen, ennenaikaisen eläköityminen ja vinoutuvan huoltovastuun teema. Pohjoismainen hyvinvointimalli. Eikö ole nimenomaan nuorten etu, että työtä tehdään täysitehoisesti pitempään?

Tulevaisuusvaliokunta ja muu eduskunta käyttää keskustelun tuloksia omassa työssään. Suomen eduskunta on ainut maailman parlamentti, jossa tulevaisuuteen varautuminen on katsottu niin tärkeäksi, että tulevaisuuden muutospaineita pohtimaan on asetettu oma valiokuntansa. Valiokunta tarjoaa myös kirjoitusfoorumin keskustelussa tai sen jälkeen syntyville ajatuksille.

Ensimmäinen Kokeneiden viisaiden keskustelutilaisuus järjestettiin aiheesta "Yritysten ja yritysjohtajien yhteiskunnallinen vastuu" keskiviikkona 1.12.1999 eduskunnassa.

10. RYHMÄTOIMISTON HENKILÖKUNTA 31.12.1999

Ryhmän toimistossa työskentelevät ryhmäsihteeri **Sisko Seppä**, talouspoliittinen sihteeri **Tapio Hellsten**, tiedotussihteeri **Susanna Parkkonen**, eduskuntas sihteeri **Perttu Puro**, eduskuntas sihteeri **Heli Puura** sekä osa-aikaisena etätyöntekijänä kotipaikkakunnallaan Tikkakoskella mediaseurantas sihteeri **Annemari Sinikorpi**. Toimistosiihteereinä toimivat vakituiset **Marja-Liisa Aronen**, **Ulla-Maija Kesänen** ja **Leena Nivalainen** sekä määräaikaisena **Heidi Häyrynen**.

11. RYHMÄTOIMISTON LAATIMAT RUUSUINFOT 1999

Numero/pvm	Aihe	Laatija
1/25.1.1999	1990-luvun eläkepäättöksiä	Ulla-Mari Karhu
2/2.2.1999	Eväitä veropoliittisiin keskusteluihin	Sisko Seppä
3/8.2.1999	Kommentteja keskustan veropoliittisiin tavoitteisiin	Sisko Seppä
4/10.2.1999	Kommentteja keskustan esittämiin menolisäyksiin	Sisko Seppä
5/19.4.1999	Sosialidemokraattisia painotuksia hallitusohjelmasta - eväitä tiedon- antokeskusteluun	Ryhmätoimisto
6/17.5.1999	Kotitalouksien talletukset ja niiden verottaminen	Tapio Hellsten
7/2.6.1999	Vuoden 1999 lisätalousarvioesitys	Tapio Hellsten
8/7.9.1999	Kuntien ja kuntayhtymien taloudesta	Tapio Hellsten
9/15.9.1999	Opiskelijoiden asumistuen yhtenäistäminen	Perttu Puro
10/7.10.1999	Ajankohtaista asuntotuotannosta ja -politiikasta	Tapio Hellsten ja Perttu Puro
11/29.10.1999	Ajankohtaista eläkeasiaa	Heli Puura
12/9.12.1999	Tasavallan presidentti ja uusi perustuslaki	Perttu Puro
13/10.12.1999	Maksukatto tuo helpotusta osalle terveydenhuollon suurkuluttajista - laitoshoitoon perusmaksu	Heli Puura
14/10.12.1999	Talousnäkymät ja vuoden 2000 budjetti	Sisko Seppä ja Perttu Puro
15/17.12.1999	Kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksesta	Heli Puura

12. MUUT INFOT JA TILAISUUDET 1999

Viikkomuistiot

Ryhmätoimisto julkaisi 31 viikkomuistiot. Niissä luotiin katsaus kuluneen viikon tapahtumiin ja informoitiin ajankohtaisista asioista sekä annettiin eväät tulevalle työviikolle.

Sos.dem. kansanedustajien avustajainfot

Toimintavuonna alettiin pitää perjantaisin ryhmäsihteerin vetämiä avustajainfoja, joissa käytiin läpi ajankohtaisia asioita sekä kerrottiin lähitulevaisuuden tärkeistä asioista.

Luentoja ja koulutusta

Ryhmän jäsenille ja avustajille järjestettiin useita asiantuntijoiden luentoja ja tilaisuuksia ajankohtaisista asioista. Näissä teemoina olivat:

tammikuussa:

- "Talous ja työllisyys" alustajina PT:n Jukka Pekkarinen ja Tuire Santamäki-Vuori;
- "Kuntatalous" alustajina ekonomi Juhani Turkkilä (Kuntaliitto) ja neuvotteleva virkamies Martti Kallio (SM);
- "Julkinen talous 2000-luvulla" asiantuntijoina Seppo Leppänen (VNK) ja Seija Ilmakunnas (VATT)

helmikuussa:

- "Eläkeasiat ja SDP:n hyvinvointipolitiikan tavoitteet tulevalle vaalikaudelle" alustajina ministeri Sinikka Mönkkäre ja puolueen hyvinvointityöryhmän puheenjohtaja Kari Puro.

kesäkuussa

- "Miksi talletuksia on viisasta verottaa?" alustajana ylijohtaja Peter Nyberg VM:stä
- "Kotitalouksien väliset tuloerot 90-luvulla" alustajana Ilpo Suoniemi PT:stä

syys-lokakuussa:

- "Kuinka luen valtion talousarviota" -tilaisuus uusille edustajille ja avustajille, asiantuntijana edustaja Jouni Backman
- Info viestinnästä järjestettiin kahtena maanantaina ja asiantuntijoita oli eri viestintäaloilta.

lokakuussa:

- "Venäjä" alustajana erikoistutkija Ilmari Susiluoto UM:stä.
- "Valtion talousarviomietinnön ja aloitteiden käsittely salissa" -koulutustilaisuus uusille edustajille ja avustajille. Asiantuntijana oli erityisavustaja Tuula Sivonen.

Muita tilaisuuksia

Helmikuussa vietettiin Taidehallin Klubilla ryhmän omat vaalikauden päättäjaiset, jossa muistettiin päästötodistuksen ja läksiäislahjojen ryhmästämme vaalikaudella 1995-99 pois jääneitä tai kauden päätteeksi jättäytyviä edustajia.

Lähtölaukaus vappuun järjestettiin 28.4. Tähän tilaisuuteen kutsuttiin poliittisia toimittajia keskustelemaan edustajiemme kanssa.

Ryhmämme osallistui Turussa 15.-17.10.1999 järjestetyille OSAAVA NAINEN -messuille. Ryhmällämme oli yhteinen messupiste sos.dem.naisten kanssa. Esiteltiin ryhmän työtä ja tarjottiin mahdollisuus tavata eri puolelta maata saapuville messuvieraille mahdollisuus tavata mm. presidenttiehdokas Tarja Halonen. Ryhmämme osavista naisista oli paikalla Tarja Halosen lisäksi Virpa Puisto, Tarja Filatov ja Heli Paasio.

Ryhmän pikkujoulua vietettiin 8.12. Teknisten liiton tiloissa.

Poliittisille toimittajille järjestettiin jouluglögitalaisuus ryhmähuoneessa 15.12.